

Voortgangsrapportage

ACTIEPUNTEN GRENSOVERSCHRIJDENDE ECONOMIE EN ARBEID

Inventarisatie eind 2017 / begin 2018

April 2018

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2018/045

Datum

April 2018

Opdrachtgever

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Onderzoeksopzet	5
2. Informatievoorziening	7
2.1 Voortgang actiepunten informatievoorziening	7
3. Arbeidsbemiddeling	11
3.1 Voortgang actiepunten arbeidsbemiddeling	11
4. Buurtaal en cultuur	18
4.1 Voortgang actiepunten buurtaal en cultuur	18
5. Diploma-erkenning	23
5.1 Voortgang actiepunten diploma-erkenning	23
6. Stages en leerwerkplekken	28
6.1 Voortgang actiepunten stage en leerwerkplekken	28
7. Bereikbaarheid	32
7.1 Voortgang actiepunten bereikbaarheid	32
8. Ondernemerschap	35
8.1 Voortgang actiepunten ondernemerschap	35
Bijlage 1. Lijst van gesprekspartners	42

HOOFDSTUK

1

Inleiding

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Ter bevordering van grensoverschrijdende mobiliteit en betere benutting van kansen in grensregio's is eind 2015 het Actieteam Grensoverschrijdende Economie en Arbeid (GEA) opgericht. Dit actieteam, bestaande uit vertegenwoordigers van Euregio's, grensprovincies, grensgemeenten, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), MKB-Nederland, en de Rijksoverheid, heeft begin 2017 het rapport "Grenzen slechten, regio's verbinden, mensen bewegen" gepubliceerd. In dit rapport beschrijft het actieteam de kansen en mogelijkheden in de grensregio's en maakt ze inzichtelijk wat er al gebeurt en welke acties aanvullend en meer in samenhang moeten worden uitgevoerd om de situatie nog verder te verbeteren. Veertig actiepunten verdeeld over vijftien doelen en zeven onderwerpen concretiseren die filosofie¹.

Ter monitoring van de voortgang is in opdracht van het ministerie van BZK de stand van zaken per actiepunt geïnventariseerd.

In dit rapport beschrijven we -na een korte uitleg over de opzet van de inventarisatie- systematisch in zeven korte inhoudelijke hoofdstukken de stand van zaken voor de actiepunten.

N.B. Actiepunten zijn uiteenlopend geformuleerd. Sommige actiepunten zijn breed, abstracter vaak procesgericht geformuleerd. Dergelijke actiepunten liggen relatief dicht bij elkaar en overlappen soms (bijvoorbeeld bij arbeidsbemiddeling en stages en leerwerkplekken). Andere actiepunten zijn heel concreet – uitvoeringsgericht - bijvoorbeeld de uitvoering van een pilot/proef of onderzoek. De breder geformuleerde actiepunten zijn vanuit SMART-optiek minder 'eindig', wat ertoe bijdraagt dat de rapportage van de (interpretatie van de) voortgang ook in meer algemene bewoordingen plaatsvindt en/of uit casuïstiek bestaat.

1.2 Onderzoekopzet

Aan elk actiepunt zijn actiehoudende organisaties gekoppeld. Met betrokken vertegenwoordigers van deze organisaties zijn interviews gevoerd, deels telefonisch en deels op locatie (zie bijlage 1 voor een lijst van gesprekspartners). Naast een algemene kennismaking en verkenning met de voorzitter van het actieteam, de heer M. Huizing, zijn in totaal 25 (externe) gesprekken gevoerd met ministeries, grensprovincies, Euregio's en overig betrokken organisaties als VNG, UWV, SBB, Nuffic en Ler(n)ende Euregio. Ter verificatie heeft bij een deel van de actiehouders / gesprekspartners een terugkoppeling van de geïnventariseerde voortgang plaatsgevonden. In de inventarisatie is onderscheid gemaakt naar de drie grensgebieden, namelijk Nedersaksen, Noordrijn-Westfalen, Vlaanderen en waar separaat van toepassing: Wallonië.

Tijdens deze gesprekken is de voortgang van actiepunten waarbij de gesprekspartner als 'actiehouders' genoteerd staat, besproken. In de gesprekken zijn stand van zaken, vooruitblik ('wat is de voorgenomen volgende stap') en knelpunten bij de invulling en uitvoering van actiepunten aan bod gekomen. Op basis daarvan zijn bijgewerkte voortgangsoverzichten opgesteld.

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2017/01/30/doelen-en-acties-van-het-actieteam-grensoverschrijdende-economie-en-arbeid>

HOOFDSTUK

2

Informatievoorziening

2. Informatievoorziening

Informatievoorziening

Werkzoekenden, ondernemers of studenten die over de grens aan de slag willen, moeten goed geïnformeerd zijn over de consequenties. Het vergroot je kansen als je de verschillen met onze buurlanden begrijpt en er goed op in kunt spelen. Op dit moment is de informatievoorziening voor mensen die over de grens willen werken, ondernemen of studeren nog niet optimaal.

Doel I: Alle informatie over grensoverschrijdend werken is op één (online) plek te vinden

- Actie 1. Het ontwikkelen van één gezamenlijke website van alle regionale Grensinfopunten in 2017: www.grensinfopunt.eu. Hier is alle benodigde informatie te vinden over fiscaliteit, sociale zekerheid, zorgverzekering, diploma's en vacatures. En er zijn koppelingen naar websites van organisaties aan weerszijden van de grens. > **Coördinatie:** Grensinformatiepunt Maas-Rijn
- Actie 2. De website www.grensinfopunt.eu voorzien van concrete voorbeelden, praktische informatie en online tools zodat het inzicht in de financiële consequenties van wonen, werken en studeren over de grens wordt vergroot. Zo krijgen mensen een reëel beeld van de kansen, mogelijkheden en gevolgen. > **Coördinatie:** Grensinformatiepunt Maas-Rijn en SVB

Doel II: Er is een dekkend netwerk voor persoonlijke informatievoorziening

- Actie 3. Het realiseren van een herkenbaar, dekkend netwerk van Grensinfopunten langs de gehele grens, met periodieke sprekkuren en medewerking van alle nationale instanties. > **Coördinatie:** Stuurgroep Grensinfopunten
- Actie 4. Inrichten van een databank ten behoeve van de persoonlijke en digitale dienstverlening van Grensinfopunten. Hierin staan onder andere antwoorden op veelgestelde vragen en actuele ontwikkelingen. > **Coördinatie:** stuurgroep Grensinfopunten

Doel III: De digitale en persoonlijke informatievoorziening zijn structureel gefinancierd

- Actie 5. Evaluatie van de totale informatiestructuur aan grensarbeiders en de effectiviteit daarvan. Begin 2017 organiseert het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) een startbijeenkomst met stakeholders. De uitkomst van de evaluatie is richtinggevend voor de besluitvorming over structurele financiering. > **Coördinatie:** ministerie van SZW
- Actie 6. Met alle betrokken partijen een gezamenlijk voorstel maken voor de structurele financiering van de informatievoorziening. Uitgangspunt is dat alle partijen moeten bijdragen aan de structurele financiering. > **Coördinatie:** ministerie van SZW

2.1 Voortgang actiepunten informatievoorziening

ACTIE	ACTIEPUNTHOUDER	STAND VAN ZAKEN PER REGIOGEBIED (NEDERSAKSEN, NOORDRIJN-WESTFALEN EN VLAANDEREN)
1	Het ontwikkelen van één gezamenlijke website van alle regionale Grensinfopunten in 2017: www.grenzinfpunkt.eu . Hier is alle benodigde informatie te vinden over fiscaliteit, sociale zekerheid, zorgverzekering, diploma's, vacatures, etc., en er zijn koppelingen naar websites van organisaties aan weerszijden van de grens.	<i>Grensinfopunt Maas-Rijn</i>
		<p>Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen: Sinds april 2017 is er een gezamenlijke website online en te raadplegen via www.grenzinfpunkt.eu en www.grensinfopunt.eu. De informatie voor het Nederlands-Duitse deel is nagenoeg compleet.</p> <p>Vlaanderen: Sinds april 2017 is er een gezamenlijke website online en te raadplegen via www.grenzinfpunkt.eu en www.grensinfopunt.eu. Het aanvullen van de informatie voor het Nederlands-Vlaamse deel is in een gevorderd stadium.</p>
2	De website www.grenzinfpunkt.eu voorzien van concrete voorbeelden, praktische informatie en online tools zodat het inzicht in de financiële consequenties van wonen, werken en studeren over de grens wordt vergroot. Zo krijgen mensen een reëel beeld van de kansen, mogelijkheden en gevolgen.	<i>Grensinfopunt Maas-Rijn en SVB</i>
		<p>Overkoepelend: De inhoud van de site zal de komende tijd verder worden aangevuld. In december '17 hebben de Grensinfopunten (GIP's) een meerdaagse werksessie gehad, gericht op verdere aanvulling van de website. Als informatiebehoefte meer specialistisch is/diepte ingaat (o.a. financiële consequenties over wonen, werken en studeren over de grens), vindt doorverwijzing plaats naar de Nederlandse backoffice-website van de SVB: www.grensinfo.nl.</p>

<p>3 Het realiseren van een herkenbaar, dekkend netwerk van Grensinfopunten langs de gehele grens, met periodieke spreekuren en medewerking van alle nationale instanties.</p>	<p>Stuurgroep Grensinfopunten</p>	<p>Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen: Langs de Nederlands-Duitse grens is er een dekkend netwerk van Grensinfopunten, waarmee de verschillende regio's worden bediend. Werkzoekenden, ondernemers of studenten die over de grens aan de slag willen, moeten goed geïnformeerd zijn over de consequenties. Bij de GIP's kan men terecht voor gratis advies en informatie op het terrein van wonen, werken of studeren. Hiervoor kunnen onder meer spreekuren bezocht worden.</p> <p>Vlaanderen: Langs de Nederlands-Belgische grens is inmiddels ook sprake van een dekkend netwerk omdat er eind 2017 veel locaties zijn geopend. Aan de Nederlands-Belgische grens is meer verscheidenheid en is het netwerk meer verspreid. In de drie Euregio's/grensgebieden Euregio Maas-Rijn, provincies Noord-Brabant (NL) / Antwerpen (B) en Euregio Scheldemond zijn er 22 GIP-locaties, in veel gevallen verbonden aan de VDAB en aan vakbondskantoren en lokale initiatieven.</p>
<p>4 Inrichten van een databank ten behoeve van de persoonlijke en digitale dienstverlening van Grensinfopunten. Hierin staan onder andere antwoorden op veelgestelde vragen en actuele ontwikkelingen.</p>	<p>Stuurgroep Grensinfopunten</p>	<p>Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen: Langs de Nederlands-Duitse grens werken alle GIP's (Bad Nieuweschans, Gronau, Kleef, Mönchengladbach en Aken-Eurode) al met het 'fallmanagementsysteem', waarin cases en hulpvragen worden geregistreerd. De GIP's die reeds gebruik maken van de databank vullen deze verder met hun casussen. Het systeem biedt enerzijds ondersteuning in de dienstverlening aan de klant (dossieropbouw). Anderzijds biedt het systeem mogelijkheden voor opbouw van monitoringsinformatie en kennisopbouw en -uitwisseling (wel begrensd door privacyrichtlijnen). Daarnaast is ITEM bezig met de ontwikkeling van een specifieke, op grensoverschrijding georiënteerde kennisbank. In oktober 2017 heeft hiervoor de kick-off bijeenkomst plaatsgevonden.</p> <p>Vlaanderen: Langs de Nederlands-Vlaamse grens werken de GIP's in Maastricht en Terneuzen (sinds juli 2017) met het 'fallmanagementsysteem', waarin cases en hulpvragen worden geregistreerd. Andere GIP's werken met andere/eigen registratiesystemen. Het fallmanagementsysteem biedt enerzijds ondersteuning in de dienstverlening aan de klant (dossieropbouw). Anderzijds biedt het systeem mogelijkheden voor opbouw van monitoringsinformatie en kennisopbouw en -uitwisseling. Daarnaast is ITEM bezig met de ontwikkeling van een specifieke kennisbank op grensoverschrijding georiënteerde kennisbank. In oktober 2017 heeft hiervoor de kick-off bijeenkomst plaatsgevonden.</p>
<p>5 Evaluatie van de totale informatiestructuur aan grensarbeiders en de effectiviteit daarvan. Begin 2017 organiseert het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) een startbijeenkomst met stakeholders. De uitkomst van de evaluatie is richtinggevend voor de besluitvorming over structurele financiering.</p>	<p>Ministerie van SZW</p>	<p>Overkoepelend: De evaluatie is uitgevoerd. Op 23 januari 2018 is de begeleidende brief van de staatssecretaris van SZW en het rapport aangeboden aan de Tweede Kamer. In de brief geeft de staatssecretaris aan de gebleken meerwaarde van de structuur te onderschrijven.</p>

- 6 Met alle betrokken partijen een gezamenlijk voorstel maken voor de structurele financiering van de informatievoorziening. Uitgangspunt is dat alle partijen moeten bijdragen aan de structurele financiering.

Ministerie van SZW

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen:

Het ministerie van SZW heeft relevante informatie over de financiering verzameld in het kader van de uitgevoerde evaluatie van de informatiestructuur. Tevens zijn gesprekken gestart met respectievelijk de 'Staatskanzlei' van Nedersaksen en van Noordrijn-Westfalen (het 'Ministerium für Arbeit, Gesundheits und Soziales' (MAGS)), met het doel uiteindelijk bilaterale financieringsvoorstellen op te kunnen stellen voor de delen van de infrastructuur die gezamenlijk zijn. In april 2018 wordt een conferentie georganiseerd waar stakeholders uit binnen- en buitenland zich zullen buigen over aanbevelingen voor de toekomst en duurzame inbedding inclusief financiering van de structuur. De uitkomsten hiervan zullen in de zomer worden bekend gemaakt.

Vlaanderen:

Het ministerie van SZW heeft relevante informatie over de financiering verzameld in het kader van de uitgevoerde evaluatie van de informatiestructuur. Tevens zijn gesprekken gestart met de VDAB. Voor de Nederlandse GIP's in het Nederlands-Vlaamse grensgebied moet de structurele financiering nog geregeld worden. In april 2018 wordt een conferentie georganiseerd waar stakeholders uit binnen- en buitenland zich zullen buigen over aanbevelingen voor de toekomst en duurzame inbedding inclusief financiering van de structuur. De uitkomsten hiervan zullen in de zomer worden bekend gemaakt.

HOOFDSTUK

3

Arbeidsbemiddeling

3. Arbeidsbemiddeling

Arbeidsbemiddeling

Net over de grens liggen er kansen voor Nederlanders, Belgen en Duitsers die op zoek zijn naar een baan. Maar vaak hebben werkzoekenden, werkgevers en arbeidsbemiddelingsorganisaties dat niet scherp op het netvlies staan; er wordt veelal alleen naar de mogelijkheden in het eigen land gekeken. Bewustwording, goede hulp en begeleiding zijn belangrijk, zodat we geen kansen op werk laten liggen.

Doel IV: Arbeidsbemiddelingsorganisaties aan beide zijden van de grens werken structureel samen

- Actie 7. Met de betrokken organisaties in het buurland gezamenlijke regionale arbeidsmarktanalyses maken en op basis daarvan marktwerkingsplannen opstellen. > *Coördinatie: Euregio's en centrumgemeenten in de arbeidsmarktregio's langs de grens*
- Actie 8. Bevorderen van de regionale en sectorale grensoverschrijdende samenwerking tussen alle (publieke en private) arbeidsbemiddelingsorganisaties in grensregio's.
  - a. Opsetten van regionale netwerken van grensoverschrijdende arbeidsbemiddelingsteams. Het ministerie van SZW stelt in 2017 eenmalig € 100.000 beschikbaar voor elk van de veertien arbeidsmarktregio's langs de grens om het organiseren vermogen (personele capaciteit) te vergroten. > *Coördinatie: centrumgemeenten in de arbeidsmarktregio's langs de grens*
  - b. Gemeenten en UWV wijzen werkzoekenden in hun persoonlijke en online dienstverlening actief op de kansen en mogelijkheden van het werken over de grens. Het UWV ontwikkelt een plan om in de grensregio's het werken over de grens structureerder onder de aandacht te brengen van werkzoekenden. > *Coördinatie: UWV en VNG*
- Actie 9. Waar mogelijk zorgen voor maatwerkoplossingen voor grensarbeiders om overbruggingsproblemen aan te pakken. > *Coördinatie: gemeenten en uitvoeringsorganisaties voor de sociale zekerheid*
- Actie 10. Een extra impuls geven aan arbeidsbemiddeling over de grens door uitvoering van (regionale) sectorplannen met een grensoverschrijdende component en Interreg-projecten. > *Coördinatie: uitvoerders sectorplannen en Interreg-projecten*
- Actie 11. Beter organiseren en structureren van de kennisuitwisseling tussen en binnen arbeidsmarktregio's zodat leereffecten en best-practices worden gedeeld. > *Coördinatie: VNG*
- Actie 12. Communicatieactiviteiten, zoals media-inzet en informatiebijeenkomsten, onderdeel laten uitmaken van het regionale grensoverschrijdende arbeidsmarktbeleid. > *Coördinatie: centrumgemeenten in de arbeidsmarktregio's langs de grens en Euregio's*
- Actie 13. Verkenning van de mogelijkheden om digitale vacatures beter te ontsluiten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van regionale initiatieven zoals de Jobroboter en het arbeidsmarktdashboard Zuidoost Nederland. > *Coördinatie: Euregio's*
- Actie 14. Arbeidsbemiddelingsorganisaties aan beide zijden van de grens wisselen actief kansrijke vacatures en profielen van werkzoekenden uit. > *Coördinatie: UWV en Euregio's*

3.1 Voortgang actiepunten arbeidsbemiddeling

ACTIE	ACTIEPUNTHOUDER	STAND VAN ZAKEN PER REGIOGEBIED (NEDERSAKSEN, NOORDRIJN-WESTFALEN EN VLAANDEREN)
<p>7 Met de betrokken organisaties in het buurland gezamenlijke regionale arbeidsmarktanalyses maken en op basis daarvan marktwerkingsplannen opstellen.</p>	<p><i>Euregio's en centrumgemeenten in de arbeidsmarktregio's langs de grens</i></p>	<p>Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen: Voor de Nederlands-Duitse grens gaat het CBS, middels het Interreg-project 'Arbeidsmarkt in Grenzregionen D-NL' (onlangs gestart, in samenwerking met Duitse partners, LSN en IT.NRW), dataverzameling (m.n. kwantitatief) afstemmen, aanvullen en indicatoren verder detailleren. Doel is het verschaffen van een duurzame data-infrastructuur (portal), aan de hand waarvan de ontwikkeling van de arbeidsmarkt in de Nederlands-Duitse grensregio gemonitord kan worden. Op basis daarvan kunnen marktwerkingsplannen worden opgesteld. Het Interreg-project is goedgekeurd en er is met de werkzaamheden gestart. Er wordt parallel gewerkt aan de dataverzameling en het ontwikkelingen van een online database. De website is er nog niet. Het portal wordt toegankelijk voor relevante organisaties en instanties. De arbeidsmarktgegevens worden tot 5 jaar na het einde van de projectperiode (november 2019) bijgehouden en gevuld en blijven minimaal zolang online beschikbaar. De arbeidsmarktanalyses zelf vallen buiten het bestek van het project. Wat betreft de arbeidsmarktanalyse is bij de EUREGIO in het kader van 'UNLOCK' een pilotproject met een zogenaamde 'Arbeidsmarktbarometer' gestart. De Euregio Rijn-Waal zal begin 2018 in het kader van het Interreg-project GIP ERW Werkpakket III, ontsluiting Arbeidsmarkt ook een analyse uit laten voeren.</p> <p>Vlaanderen: Aan Nederlands-Belgische zijde ontbreekt voorsnog een integraal initiatief gericht op een duurzame data-infrastructuur. In maart 2017 heeft het CBS 'De arbeidsmarkt in grensregio Nederland en Vlaanderen' gepubliceerd, een rapport dat cijfers bevat over de arbeidsmarkt in de grensregio Nederland-Vlaanderen. Het project 'Werkinzicht' (o.a. CBS en VDAB), dat per 1 januari 2018 van start is gegaan, biedt additioneel inzicht in de arbeidsmarkt in deze grensregio. Dit gebeurt via een innovatieve aanpak van dataverzameling, -harmonisatie en -visualisatie via dashboards op maat voor verschillende stakeholders en doelgroepen. Het marktwerkingsplan voor Zuid-Limburg wordt meegenomen bij de verwachte opstart van een Servicepunt Grensoverschrijdende Arbeidsbemiddeling (SGA) in Maastricht. In de Euregio Scheldemond worden de acties ten aanzien van dit actiepunt sinds de recente start vrijwel geheel gekoppeld aan het project 'Werkinzicht'. Daarnaast is er binnen het project 'Grensinformatievoorziening Vlaanderen-Nederland' ook nog in beperkte mate aandacht voor arbeidsmarktanalyses, namelijk van de zorgsector.</p>

8a Bevorderen van de regionale en sectorale grensoverschrijdende samenwerking tussen alle (publieke en private) arbeidsbemiddelingsorganisaties in grensregio's.

VNG

Opzetten van regionale netwerken van grensoverschrijdende arbeidsbemiddelingsteams. Het ministerie van SZW stelt eenmalig 100.000 euro beschikbaar voor elk van de veertien arbeidsmarktregio's langs de grens om het organiserend vermogen (personele capaciteit) te vergroten;

Nedersaksen:

In Groningen wordt het toegekende bedrag besteed aan het intensiveren van een aantal lopende projecten en (zo concreet mogelijke) activiteiten op het gebied van grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling. In de arbeidsmarktregio Drenthe is het bedrag toegevoegd aan een revolverend fonds dat wordt ingezet om bijstandsgerechtigden die de stap naar de Duitse arbeidsmarkt maken te ondersteunen (voor o.a. reiskosten, opleidingskosten, tijdelijke voorziening voor loonverschillen of mobiliteitsvoorzieningen). In de regio Zwolle heeft de gemeente Hardenberg de leidende rol gekregen. Zij hebben het uitgewerkt in een voorstel, waarbij 70.000 euro wordt besteed aan voorlichtingsbijeenkomsten, arbeidsconsulenten en de website werkeninduitsland.nl en de verdere uitrol van de Duitslandagenda in de arbeidsmarktregio's. De overige 30.000 euro wordt gestort in een revolverend fonds, waar scholing, opleiding en reiskosten uit kunnen worden betaald. Het voorstel is voorbereid en moet worden goedgekeurd en uitgewerkt.

Noordrijn-Westfalen:

In Twente is het geld in overleg met UWV, gemeenten en Euregio ingezet om een gezamenlijke vestiging van het Werkplein en de Arbeitsagentur op te richten in Gronau. In arbeidsmarktregio Midden-Gelderland is besloten om het impulsgeld te investeren in de uitbreiding van het project: 'Grenzen Bewegen' voor grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling. Gemeente Nijmegen heeft de beschikbaar gestelde middelen overgedragen aan (regionaal) WerkBedrijf Rijk van Nijmegen, ten behoeve van grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling. De extra gelden zijn ingezet om ook de inwoners met een WW-uitkering het voorbereidingstraject aan te bieden. De arbeidsmarktregio Noord-Limburg heeft samen met verschillende partners (UWV, provincie) een voorstel voorbereid om de middelen in te zetten in de regio, waarbij er aan de voorkant wordt gekeken hoe dit structureel in de regio kan worden ingebed. In Zuid-Limburg gaat het bedrag naar de twee Servicepunten Grensoverschrijdende Arbeidsbemiddeling (in Kerkrade en Maastricht) (beiden 50 procent), waarbij SGA Aken-Eurode (in Kerkrade) is gericht op Duitsland.

Noordrijn-Westfalen/Vlaanderen:

In Midden-Limburg wordt het impulsgeld besteed aan bestaande initiatieven van het werkgeversservicepunt/grensinformatiepunt voor informatievoorziening en grensoverschrijdende bemiddeling. Er wordt in het voorstel expliciet aandacht besteed aan het bedienen van de Duitse en de Belgische grensstreek.

Vlaanderen:

In Zuid-Limburg gaat het bedrag naar de twee Servicepunten Grensoverschrijdende Arbeidsbemiddeling (in Kerkrade en Maastricht) (beiden 50 procent), waarbij SGA Euregio Maas-Rijn (in Maastricht) is gericht op België. Dit voorstel is in voorbereiding en is naar verwachting begin 2018 behandeld. De gemeente Tilburg neemt als centrumgemeente het initiatief voor de besteding van het impulsgeld. Dit gaat de komende tijd verder uitgewerkt worden. In West-Brabant wordt het impulsgeld ingezet bij bestaande initiatieven en het verbinden van verschillende initiatieven, zoals de dienstverlening van het grensinformatiepunt in Roosendaal en Bergen op Zoom, en de verbinding tussen werkgeversservicepunten. In Zeeland is het impulsgeld nog niet besteed. Men heeft besloten om hiervoor eerst de resultaten uit de studie 'Scheldmond Werkt' af te wachten, zodat kan worden bekeken waar de € 100.000 het beste voor gebruikt kan worden. 'Scheldmond Werkt' is bedoeld om een gedragen visie en strategie ten behoeve van een betere grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit in de Scheldemondregio op te stellen. De studie is begin 2018 afgerond.

8b Bevorderen van de regionale en sectorale grensoverschrijdende samenwerking tussen alle (publieke en private) arbeidsbemiddelingsorganisaties in grensregio's.

UWV en VNG

Gemeenten en UWV wijzen werkzoekenden in hun persoonlijke en online dienstverlening actief op de kansen en mogelijkheden van het werken over de grens. Het UWV ontwikkelt hierbij ook specifiek beleid om in de grensregio's het werken over de grens onder de aandacht te brengen van werkzoekenden;

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen /Vlaanderen:

Het plan van aanpak van UWV om het werken over de grens onder de aandacht te brengen van werkzoekenden is gereed en wordt geïmplementeerd. In toenemende mate is aandacht in de dienstverlening van UWV voor het werken over de grens.

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen: Hierbij wordt nauw samengewerkt met gemeenten en ook Agentur für Arbeit. Samen met de Agentur für Arbeit zijn er spreekuren gericht op werkzoekenden (crossborder-samenwerking). Dit wordt centraal mogelijk gemaakt.

Nedersaksen: Ten aanzien van het grensgebied met Nedersaksen bestaat er het project werkgeversadvisering, onderdeel van het Interreg-koepelproject. UWV Emmen houdt bijvoorbeeld wekelijks een spreekuur.

Noordrijn-Westfalen: Ten aanzien van het grensgebied Noordrijn-Westfalen gebeurt dit bijvoorbeeld binnen het SGA Aken-Eurode in Kerkrade en via de WSP's in Noord- en Midden-Limburg. In de Euregio Rijn-Waal zijn medewerkers van het UWV en de Agentur für Arbeit (AfA) een keer per twee weken gezamenlijk aanwezig om (potentiële) grensgangers te adviseren. Samen met het Werkplein Twente, het UWV en de Agentur für Arbeit Coesfeld is in het najaar van 2017 GrensWerk, een gemeenschappelijk servicepunt voor arbeidsbemiddeling geopend in Gronau.

Vlaanderen: Hierbij wordt samengewerkt met gemeenten en onder meer ook de VDAB. Mate van samenwerking met andere netwerkpartners verschilt per regio. UWV participeert in de spreekuren bij WSP Terneuzen.

In navolging van de SGA in Kerkrade (Aken-Eurode) komt er ook een Service Grensoverschrijdende Arbeidsbemiddeling in Maastricht (SGA Euregio Maas-Rijn). Op 31 januari 2018 hebben betrokken partijen, waaronder ook UWV hun handtekening gezet onder een samenwerking die leidt tot de oprichting van de SGA Euregio Maas-Rijn. In Zeeland en Noord-Brabant krijgt dit actiepunt meer uitvoering in het kader van het EaSI-activiteitenplan 2017 van Eures Scheldemond en het Interreg-project 'Grensinfovoorziening Vlaanderen-Nederland'. Hierbij zit ook VDAB aan tafel.

8c Eures-adviseurs zetten zich in voor bemiddeling naar werk in de buurlanden. In de komende periode wordt door het UWV de rol van Eures hierbij nader bezien.

Eures

Overkoepelend:

Voortkomend uit de Verordening Eures, zal de personeelsuitbreiding voor crossbordertaken begin 2018 geëffectueerd zijn. Per 2018 is er per grensdistrict 2 fte beschikbaar voor persoonlijke dienstverlening. Met deze capaciteitsuitbreiding is het mogelijk om een specifieke functie te creëren gericht op dienstverlening aan werkzoekenden in de grensstreek. Voorheen werkten Eures-adviseurs 'cross-nationaal' en 'crossborder', waarbij tussen beide geen onderscheid werd gemaakt. Nu gaat men in 'districts' werken, met enkel Eures-adviseurs die crossborder werken, ten behoeve van herkenbaarheid en meer 'dedicated' kunnen deelnemen aan de samenwerkingsverbanden/netwerken.

9 Waar mogelijk zorgen voor maatwerkoplossingen voor grensarbeiders om financiële overbruggingsproblemen aan te pakken.

Gemeenten en uitvoeringsorganisaties voor de sociale zekerheid

Overkoepelend:

Het gaat hierbij bijvoorbeeld om zaken als kinderbijslag. Bij geen van de gesprekspartners is hier veel over bekend.

10 Een extra impuls geven aan arbeidsbemiddeling over de grens door uitvoering van (regionale) sectorplannen met een grensoverschrijdende component en Interreg-projecten.

Uitvoerders sectorplannen en Interreg-projecten

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen/Vlaanderen:

Het interprovinciaal sectorplan Grenzenloos Werken is beëindigd en er zijn geen vervolgacties bekend.

Nedersaksen: De uitvoering van regionale sectorplannen en Nederlands-Duitse Interreg-projecten ligt bij de Euregio's, daarbij ondersteund door provincies. Dat zijn vooral projecten die vallen onder het koepelproject Arbeidsmarkt Noord. Een goed voorbeeld hiervan is het project 'Sorgen für, sorgen dass', met de provincie Drenthe als lead-partner, waarbij zowel Nederlandse als Duitse zorg- en onderwijsinstellingen betrokken zijn (zie o.a. ook actiepunt 20, Diploma-erkenning). Ook is november 2017 besloten het project Werkgeversadvisering te verlengen (Werkgeveradvisering 2.0), aangevuld met nieuwe taken. Een voorbeeld hiervan is het uitvoeren van zogenaamde "microprojecten", waarbij er samengewerkt wordt met scholen en werkgevers om stageplaatsen op maat te bieden of nieuwe leerwerkplaatsen in de regio te creëren. Daarnaast wordt er gewerkt aan een vervolg van het Grensteam in Drenthe: oktober 2017 heeft de Arbeidsmarktregio Drenthe (AMRD) 50.000 euro beschikbaar gesteld om het fonds Werken in Duitsland mogelijk te maken.

Noordrijn-Westfalen: De uitvoering van regionale sectorplannen en Nederlands-Duitse Interreg-projecten ligt bij de Euregio's, daarbij ondersteund door provincies. In de EUREGIO zijn via het 'Sectorplan Twente, Dat Werkt!' trajecten opgenomen om mensen naar werk te begeleiden in Duitsland (per 1 februari 2018 worden er geen nieuwe aanvragen meer in behandeling genomen). En wordt via het project 'UNLOCK' een extra impuls aan de arbeidsbemiddeling over de grens gegeven. GIP EUREGIO neemt deel in GrensWerk, een grensoverschrijdend informatie- en kenniscentrum in Gronau, in samenwerking met Agentur für Arbeit, UWW en Werkplein Twente. De opening vond plaats in november 2017 (looptijd tot september 2020). Hiermee wordt het voorbeeld van de GrensWerk-samenwerking in het Businesscenter Eurode gevolgd. In de Arbeidsmarktregio Arnhem/Doetinchem is besloten om in te zetten op 'Grenzen Bewegen'; een Nederlands-Duits trainingsprogramma voor langdurig werklozen. Diverse projecten in de Euregio Rijn-Maas-Noord, zoals 'Regional Skills Lab', 'Xperience' en 'High Potentials Crossing Borders', hebben als doel de euregionale mindset i.r.t. de arbeidsmarkt van toekomstige toetreders te vergroten (zie ook actiepunt 26, Diploma-erkenning).

Vlaanderen: In het kader van het Interreg-project 'Grensinformatie Vlaanderen-Nederland' worden via de sectorbureaus impulsen gegeven aan arbeidsbemiddeling. Hierbij wordt ingespeeld op de mogelijkheden binnen de sectoren onderwijs, techniek, zorg en haven & logistiek.

11 Beter organiseren en structureren van de kennisuitwisseling tussen en binnen arbeidsmarktregio's zodat leereffecten en best-practices worden gedeeld

VNG

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen/Vlaanderen:

Het organiseren en structureren van kennisuitwisseling tussen en binnen arbeidsmarktregio's is belegd bij de Programmaraad (waarin Divosa, VNG, UWW en Cedris samenwerken). Voor vraagstukken van de arbeidsmarktregio's wordt ondersteuning geboden.

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen:

Vanuit landelijk perspectief is er het 'grensstedenoverleg', waarin elf steden die actief zijn in grensoverschrijdende samenwerking (Oldambt, Enschede, Arnhem, Venlo, Groningen, Maastricht, Hengelo, Nijmegen, Arnhem, Coevorden en Hardenberg) plus de VNG, kennis uitwisselen en informatie ophalen. Het overleg vindt eens per twee maanden plaats en wordt ook na de ontbinding van het Actieteam GEA doorgezet. Een tweede overlegstructuur, specifiek voor Overijssel, is de 'Regiegroep grens', waarin provincie, gemeenten en EUREGIO zitting hebben. Het accent ligt hierbij meer op de strategische aspecten van grensoverschrijdende samenwerking. Men komt zo'n 5-6 keer per jaar bijeen.

Nedersaksen: Voor vraagstukken van de arbeidsmarktregio's wordt ondersteuning geboden. Specifiek binnen de Eems Dollard Regio zijn nog het Eems Dollard Business Forum (EDBF), 'Net(z)werk No(o)rd' en het koepelproject Arbeidsmarkt Noord van belang.

Vlaanderen: Langs de Nederlands-Belgische grens is er de Scheldemondraad (SR); een grensoverschrijdend bestuurlijk platform waar zowel provincies als gemeenten deel van uitmaken. De SR kent verschillende vakgroepen, waaronder de vakgroep grensarbeid. In deze vakgroepen wordt door provincies, gemeenten en maatschappelijke stakeholders kennis uitgewisseld en worden projecten geïnitieerd.

12 Communicatieactiviteiten, zoals media-inzet en informatiebijeenkomsten, onderdeel laten uitmaken van het regionale grensoverschrijdende arbeidsmarktbeleid.

Centrumgemeenten in de arbeidsmarktregio's langs de grens en Euregio's

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen/Vlaanderen:

De communicatieactiviteiten zijn toegenomen, mede door de extra financiële middelen die vanuit het ministerie van SZW beschikbaar zijn gesteld (100.000 euro per arbeidsmarktregio; zie ook actiepunt 8a, Arbeidsbemiddeling). In en vanuit de diverse Grensinfpunten vinden er regelmatig (thematische en/of doelgroepgerichte) informatiebijeenkomsten plaats, vaak in samenwerking met arbeidsmarktregio's. Daarnaast is er sinds april 2017 de gezamenlijke website van de GIP's, waarop naast algemene informatie over wonen, werken en studeren ook is opgenomen welke activiteiten per regio plaatsvinden.

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen:

Ook in specifieke Euregionale Interreg-projecten is er aandacht en ruimte voor communicatie(-activiteiten), zoals het koepelproject Arbeidsmarkt Noord (AMN), waar ervaringen en voorbeelden uit de praktijk van de verschillende deelprojecten actief worden gedeeld en uitgewisseld. Verder bijvoorbeeld ook in de activiteiten binnen project 'UNLOCK', 'Pact: arbeidsmarkt over de grens!' en 'EaSI België-Duitsland-Nederland' in de diverse Euregio's en 'Dynamic Borders' en 'Regional Skills Lab' in de Euregio Rijn-Waal en Euregio Rijn-Maas-Noord.

Vlaanderen:

Ook in specifieke Euregionale Interreg-projecten is er aandacht en ruimte voor communicatie(-activiteiten), zoals via het project 'Scheldemond Werkt!'. Bij het sectorbureau haven & logistiek van de Euregio Scheldemond is een specifieke communicatiegroep opgericht voor het opzetten van campagnes en informatiebijeenkomsten ten behoeve van bepaalde knelpuntberoepen. Deze werkgroep komt binnenkort voor het eerst samen. Daarnaast heeft de Euregio Scheldemond een flyer ontwikkeld over de voordelen van werken over de grens.

13 Verkenning van de mogelijkheden om digitale vacatures beter te ontsluiten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van regionale initiatieven zoals de Jobroboter en het arbeidsmarktdashboard Zuidoost Nederland.

Euregio's

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen/Vlaanderen:

Er is geen integrale aanpak opgesteld gericht op uitvoering van dit actiepunt. Op de website van de UWV is geen grensoverschrijdende functionaliteit beschikbaar. Een aantal uitzendbureaus heeft een grensoverschrijdende database, maar niet digitaal (beschikbaar). De Euregio's zijn mogelijk niet de juiste actiepunthouder, dit moeten UWV en Agentur für Arbeit zijn.

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen: Door de Euregio's is voor de Nederlandse-Duitse grensstreek de vacaturezoekmachine 'Jobroboter' ontwikkeld. De Jobroboter zoekt naar vacatures op de sites van bedrijven die in de Nederlandse en Duitse grensstreek gevestigd zijn. Er is momenteel een aanbod van ongeveer 150.000 vacatures in zowel Nederland als Duitsland. Namens de gezamenlijke Euregio's voert de Euregio Rijn-Waal in 2018 een verdere optimalisatie van de Jobroboter uit. De website heeft in 2017 100.000 bezoekers getrokken.

De provincie Drenthe, UWV, de gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen, Hardenberg en Eems Dollard Regio hadden daarnaast – in samenwerking met Duitse partners – eind 2016 de website www.werkeninduitsland.nl gelanceerd.

GIP EUREGIO neemt deel in GrensWerk, een grensoverschrijdend informatie- en kenniscentrum in Gronau, in samenwerking met Agentur für Arbeit, UWV en Werkplein Twente. Hiermee wordt het voorbeeld van de GrensWerk-samenwerking in het Businesscenter Eurode gevolgd.

Vlaanderen: En er is voor de Nederlands-Belgische grensstreek geen vacaturezoekmachine zoals de 'Jobroboter' (Nederlands-Duitse grensstreek). Euregio Scheldemond is samen met Gent de mogelijkheden aan het verkennen van een methode om digitale vacatures te ontsluiten. De bestaande website voor de haven van Antwerpen; www.naarjobsindehaven.be moet als voorbeeld dienen voor een pilot voor 'North Sea Port', het grensoverschrijdende havengebied tussen Vlissingen en Gent, om vacatures voor dat gebied digitaal te ontsluiten, zowel voor Nederlandse als Vlaamse zijde. Daarvoor wordt een link gelegd met de vacaturedatabanken van de VDAB, UWV en WSP Terneuzen. Met UWV en WSP moeten er nog nadere afspraken worden gemaakt om de databanken te linken, maar het lijkt haalbaar dat de website in 2019, tegen het einde van het Interreg-project, beschikbaar zal zijn.

- 14** Arbeidsbemiddelingsorganisaties aan beide zijden van de grens wisselen actief kansrijke vacatures en profielen van werkzoekenden uit. *UWV en Eures*

Nedersaksen:

In projecten zoals Werkgeversadvisering (2.0) worden vacatures uitgewisseld en is een netwerk ontstaan waar zowel de werkzoekende als de werkgever op terug kunnen vallen voor het vinden van informatie en begeleiding. Daarnaast vindt uitwisseling plaats in het Grensteam Drenthe-Emsland (UWV Emmen – Agentur für Arbeit).

Noordrijn-Westfalen:

In Overijssel gebeurt dit via het sectorplan Twente Werkt. Op dit moment vindt er in Limburg uitwisseling plaats via SGA Aken-Eurode in Kerkrade en het Duitslandteam van het UWV in Noord- en Midden-Limburg. Naar verwachting zal vanaf medio 2018 het Duitslandteam van het UWV door aanhaking van de Noord-Limburgse gemeenten versterkt worden.

Vlaanderen:

Voor Zuid-Limburg zal uitwisseling plaatsvinden via het Servicepunt Grensoverschrijdende Arbeidsbemiddeling (SGA) Euregio Maas-Rijn in Maastricht, een samenwerking tussen gemeenten in Zuid-Limburg, het UWV en de VDAB.

HOOFDSTUK

4

Buurtaal en cultuur

4. Buurtaal en cultuur

Buurtaal en cultuur

Veel scholieren en studenten blijven na hun studie wonen en werken in hun eigen regio. Als zij de buurtaal goed beheersen en weten wat de (werk)cultuur is in het buurland, dan kunnen ze de kansen die de grensoverschrijdende regio hen biedt later beter benutten, als werknemer of als ondernemer.

Doel VII: Het belang van buurtaal en cultuur staat scherper op het netvlies bij schoolbesturen, ouders en leerlingen

- Actie 15. Uitdragen van het belang van voldoende kennis van de buurtaal en cultuur bij schoolbesturen, ouders en leerlingen. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van bestaand materiaal van onder andere de Actiegroep Duits. > Coördinatie: gemeentes en Euregio's
- Actie 16. Actief informeren van scholen (primair en voortgezet onderwijs, mbo) in de grensstreek over de beschikbare mogelijkheden voor het aanbieden van moderne vreemde talen, buurtaal en tweetalig onderwijs. > Coördinatie: ministerie van OCW

Doel VIII: Meer leerlingen krijgen buurtaal aangeboden

- Actie 17. Ondersteuning geven aan onderwijsinstellingen in het primair en voortgezet onderwijs bij het aanbieden van les in de Duitse taal via:
  - a. De uitvoering van het plan van aanpak 'Buurtaalonderwijs in het basisonderwijs' door EP-Nuffic. Het plan is gericht op het beschikbaar stellen van leermaterialen en -methodieken en de uitvoering van goede voorbeelden. > Coördinatie: EP-Nuffic in opdracht van het ministerie van OCW
  - b. De uitvoering van verschillende lokale projecten voor het geven van les in de buurtaal en het stimuleren van samenwerking tussen scholen aan weerszijden van de grens. > Coördinatie: grensprovincies en -gemeenten
- Actie 18. Onderwijsinstellingen in het mbo ondersteunen bij het aanbieden van les in de Duitse taal door het voortzetten van het project 'Duits in het mbo'. Dit project heeft geleid tot keuzemodules Duits voor zeventien beroepsgroepen. Alle onderwijsinstellingen in het mbo in de grensregio's worden gestimuleerd hier gebruik van te maken. > Coördinatie: Lerjrende Euregio en de MBO Raad
- Actie 19. Uitvoeren van programma's zoals 'Toch leraar Duits', het postmaster Lehramt Deutsch en het OnderwijsTraineeship, om het tekort aan leraren Duits aan te pakken. Er worden maatregelen genomen voor het wagnemen van druppels bij het uitwisselen van leraren tussen Duitse en Nederlandse scholen. > Coördinatie: ministerie van OCW

4.1 Voortgang actiepunten buurtaal en cultuur

ACTIE	ACTIEPUNTHOUDER	STAND VAN ZAKEN PER REGIOGEBIED (NEDERSAKSEN, NOORDRIJN-WESTFALEN EN VLAANDEREN)
15	Uitdragen van het belang van voldoende kennis van de buurtaal en cultuur bij schoolbesturen, ouders en leerlingen. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van bestaand materiaal van o.a. Actiegroep Duits.	<p><i>Gemeenten en Euregio's</i></p> <p>Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen: Ten aanzien van dit actiepunt vinden er op (Eu)regionaal niveau veel projecten/activiteiten plaats, vaak in samenwerking met gemeenten en ondersteund door provincies. Het actiepunt heeft vooral betrekking op primair en voortgezet onderwijs. Nuffic is vanaf juni 2017 gestart met de aanpak 'Buurtaalonderwijs in het basisonderwijs', t.b.v. het vergroten van het bewustzijn van het belang van buurtaalonderwijs en het aanreiken van handvatten aan basisscholen waarmee buurtaalonderwijs gemakkelijker kan worden opgenomen in hun schoolbeleid. Verder vindt op 17 april 2018 voor de vierde keer de Dag van de Duitse taal plaats, met als thema 'Duits in het beroep'.</p> <p>Nedersaksen: In beide Euregio's lopen (Interreg-)projecten of zijn plannen in de regionale agenda's opgenomen over buurtaal. Voorbeelden zijn de projecten 'Vroege Buurtaal' binnen het koepelproject Arbeidsmarkt Noord en het project 'Spreek je buurtaal!', beide gericht op het vergroten van het aantal scholen dat buurtaalonderwijs aanbiedt.</p> <p>Noordrijn-Westfalen: In de Euregio's lopen diverse (Interreg-)projecten of zijn plannen in de regionale agenda's opgenomen over buurtaal. Voorbeelden hiervan zijn de projecten 'Spreek je buurtaal' in de EUREGIO, 'Nachbarsprache & buurcultuur' in de Euregio Rijn-Waal, met als doel om buurtaal- en cultuuronderwijs een vaste plek in het voortgezet onderwijs te geven, en 'Euregio-Xperience' van Euregio Rijn-Maas-Noord. De provincie Limburg zet ook actief in op versterking van het Euregionaal Onderwijs. Zo is o.a. in april 2017 een ambassadeur Euregionaal Onderwijs aangetrokken en is de impulsregeling vernieuwd.</p> <p>Wallonië: Sinds 2013 ontwikkelt het Porta Mosana College in Maastricht een project waarbij tweetalig onderwijs Nederlands-Frans gevolgd kan worden. Het project wordt ondersteund door het Ministerie van de Federatie Wallonië-Brussel.</p> <p>Vlaanderen: Niet van toepassing</p>

16 Actief informeren van scholen (primair en voortgezet onderwijs, mbo) in de grensstreek over de beschikbare mogelijkheden voor het aanbieden van moderne vreemde talen, buurtaal en tweetalig onderwijs.

Ministerie van OCW

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen/Wallonië:

Het ministerie van OCW subsidieert en ondersteunt het Nuffic en het Duitsland Instituut Amsterdam (DIA) om scholen in het primair- en voortgezet te stimuleren aandacht aan buurtalen (Duits en Frans) te besteden. Als scholen hiervoor kiezen, kunnen ze bij Nuffic en DIA ook ondersteuning bij de invoering vragen. In het mbo is de Ler(n)ende Euregio de organisatie die die rol van stimulator en ondersteuner met succes uitvoert. De Nederlandse Taalunie is vooral in Wallonië en de aan Nederland grenzende Duitse deelstaten actief om daar Nederlands als buurtaal te stimuleren en scholen waar nodig te ondersteunen. Ook dit gebeurt met steun van OCW.

Vlaanderen: Niet van toepassing.

17a Ondersteuning geven aan onderwijsinstellingen in het primair en voortgezet onderwijs bij het aanbieden van les in de Duitse taal via de uitvoering van het plan van aanpak 'Buurtaalonderwijs in het basisonderwijs' door EP-Nuffic. Het plan is gericht op het beschikbaar stellen van lesmaterialen en -methodieken en de uitwisseling van goede voorbeelden.

Nuffic in opdracht van het ministerie van OCW

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen/Wallonië:

Door Nuffic is een eerste po-buurtalen conferentie georganiseerd op 27 september 2017 in Maastricht, waar scholen ervaringen hebben uitgewisseld. Daarnaast is een lesmaterialenbank ontwikkeld, zowel voor Duits als Frans. Deze staat sinds september 2017 online (aantal gebruikers op dit moment onbekend). Ook is aan een aantal personen opdracht gegeven om aanvullende lesmaterialen te ontwikkelen, onder andere voor de aansluiting tussen primair en voortgezet onderwijs. Dat is momenteel gaande. De bedoeling is dat de eerste resultaten hiervan tijdens een conferentie op 11 april 2018 in Emmen worden gepresenteerd. Ook de module over implementatie van buurtalen op school moet dan klaar zijn. De pilot van twee jaar loopt nog door tot juni 2018. Nuffic wil nadien graag door met het project en is daarvoor in gesprek met het ministerie van OCW.

17b Ondersteuning geven aan onderwijsinstellingen in het primair en voortgezet onderwijs bij het aanbieden van les in de Duitse taal via de uitvoering van verschillende lokale projecten voor het geven van les in de buurtaal en het stimuleren van samenwerking tussen scholen aan weerszijden van de grens.

Grensprovincies en – gemeenten

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen:

Er vinden diverse lokale/regionale initiatieven plaats ten aanzien van het lesgeven in de buurtaal en het stimuleren van samenwerking tussen scholen aan weerszijden van de grens, vaak mede ondersteund door provincies bijvoorbeeld aansluitend op een Duitslandstrategie of Actieplan. Inzet richt zich ook meer op verbinding tussen onderwijsniveaus en het komen tot een doorlopende (euregionale) leerlijn (m.n. po-vmbo-mbo).

Nedersaksen: Noorderpoort Groningen heeft een nieuwe opleiding Internationale Betriebswirtschaft opgezet. Een tweetalige Nederlands – Duitse opleiding die later in 2018 van start gaat. Daarnaast is Noorderpoort Groningen gecertificeerd via het Goethe-instituut om het Goethe-certificaat af te geven. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld ook studenten een erkend certificaat ontvangen op basis van hun Duitse taalvaardigheid die ze tijdens stage of praktijk in Duitsland hebben opgedaan. Het Alfa College (ROC voor Noord- en Oost-Nederland) biedt 'Duitse Taal en Cultuur' aan in verschillende opleidingen die Duits niet in het curriculum hebben en er is het Excellentieprogramma 'Duits Multidisciplinaire' ontwikkeld, waarbij het leren en werken in een Nederlands-Duitse context centraal staat. Daarnaast is het Rijnlandinstituut ontstaan, een samenwerkingsverband tussen Alfa College, Stenden Hogeschool en het Drenthe College. Het is een netwerk waarin kennis wordt ontwikkeld, gedeeld en toegepast door en voor het regionale beroepsonderwijs (hbo en mbo). Er wordt gewerkt aan een meerjarenprogramma 2017-2020. In 2018 neemt de provincie Drenthe een besluit over een mogelijke Interreg-bijdrage aan het meerjarenprogramma.

Noordrijn-Westfalen: Onder de 'lead' van het Graafschap College is onder meer het Interreg-project 'Leren zonder grenzen' gestart om zeven grensoverschrijdende lespakketten te maken, gericht op de grensoverschrijdende aansluiting tussen beroepsopleidingen. Verder zal de provincie Overijssel in samenwerking met de provincie Gelderland, EUREGIO en het Duitslandinstituut medio 2018 een seminar organiseren voor primair, voortgezet en middelbaar onderwijs, om goede voorbeelden te delen en andere scholen te enthousiasmeren om ook Duits (in de beroepscontext) aan te bieden. In het provinciale actieplan heeft de provincie Limburg voor de periode 2015-2019 800.000 euro beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van onderwijsinstellingen bij het invoeren van Euregionaal onderwijs (cultuur, taal, ondernemende vaardigheden). In voorgaande jaren zijn al verschillende succesvolle projecten gesubsidieerd (zoals 58 Euregio(profiel)scholen, verdeeld over Limburg, België en Duitsland). Middelen worden beschikbaar gesteld voor training van docenten, certificering van leerlingen, organiseren van uitwisseling, het ontwikkelen van nieuw lesmateriaal/leermethodes en creëren van nieuwe samenwerkingen.

Vlaanderen (ook Wallonië):

In het provinciale actieplan heeft de provincie Limburg voor de periode 2015-2019 800.000 euro beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van onderwijsinstellingen bij het invoeren van Euregionaal Onderwijs (breder dan alleen taal) gericht op Vlaanderen en Wallonië, dus ook Frans. In voorgaande jaren zijn al verschillende succesvolle projecten gesubsidieerd (zoals 58 Euregio(profiel)scholen, verdeeld over Limburg, België en Duitsland). Middelen worden beschikbaar gesteld voor training van docenten, certificering van leerlingen en organiseren van uitwisseling en het ontwikkelen van nieuw lesmateriaal/leermethodes.

18 Onderwijsinstellingen in het mbo ondersteunen bij het aanbieden van les in de Duitse taal door het voortzetten van het project 'Duits in het mbo'. Dat project heeft geleid tot keuzemodules Duits voor zeventien beroepsgroepen. Alle onderwijsinstellingen in het mbo in de grensregio's worden gestimuleerd hier gebruik van te maken.

Lerende Euregio en de mbo-raad

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen:

De Ler(n)ende Euregio heeft een project ontwikkeld dat uiteindelijk voor ongeveer zeventien beroepsgroepen heeft geleid tot keuzedelen 'Duits in de beroepscontext'. Veertien ROC's maken inmiddels van deze mogelijkheid gebruik om de keuzemodule in hun pakket op te nemen. Binnen de keuzemodule kan op een dusdanig niveau Duits worden geleerd dat het voor studenten ook mogelijk is om een Goethe-certificaat te behalen. De Ler(n)ende Euregio heeft met het Duitse Goethe-instituut afgestemd dat docenten en lessen aan de Duitse voorwaarden en normen voldoen. Continuering van het project 'Duits in de beroepscontext' krijgt mede vorm doordat oktober 2017 een aparte stichting is opgericht. Ambitie is om meer ROC's te laten aanhaken en vanaf 2019 minstens 5.000 mbo-studenten per jaar aan het examen te (kunnen) laten deelnemen.

Nedersaksen: Noorderpoort en Alfa College hebben deelgenomen in de eerste pilot van veertien mbo-onderwijsinstellingen in Nederland.

De provincie Overijssel ondersteunt 'Duits in de beroepscontext' gericht op beperking van de examenkosten voor Goethe-certificering en zodoende de keuzedrempel te verlagen.

Noordrijn-Westfalen: De provincie Overijssel ondersteunt 'Duits in de beroepscontext' gericht op beperking van de examenkosten voor Goethe-certificering en zodoende de keuzedrempel te verlagen.

Onder meer ROC Nijmegen, Rijn IJssel, ROC van Twente, Graafschap College en Landstede hebben deelgenomen in de eerste pilot van veertien mbo-onderwijsinstellingen in Nederland. Onderwijsinstellingen in Limburg participeren (nog) niet in Ler(n)ende Euregio.

Het door de provincie Limburg beschikbaar gestelde budget voor de vernieuwde impulsregeling is ook beschikbaar voor het geven van een impuls aan de baankansen in de buurlanden van leerlingen in het vmbo door hen een Goethe-certificaat (Duits) te laten behalen.

Vlaanderen (ook Wallonië):

Het door de provincie Limburg beschikbaar gestelde budget voor de vernieuwde impulsregeling is ook beschikbaar voor het geven van een impuls aan de baankansen in de buurlanden van 600 leerlingen in het vmbo door hen een DELF-certificaat (Frans) te laten behalen.

19 Uitvoeren van programma's zoals 'Toch leraar Duits', het postmaster Lehramt Deutsch en het OnderwijsTraineeship, om het tekort aan leraren Duits aan te pakken. Er worden maatregelen genomen voor het wegnemen van drempels bij het uitwisselen van leraren tussen Duitse en Nederlandse scholen.

Ministerie van OCW

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen:

Het tekort aan leraren Duits is binnen het ministerie van OCW onderdeel van een breder beleid rond het lerarentekort. Het is duidelijk dat het tekort aan leraren Duits groot is, en dat er veel nodig is om dit op te lossen. Het ministerie is in contact met het DIA en het Nuffic om tot een zo gecoördineerd mogelijke aanpak van het lerarentekort te komen.

Vlaanderen: Niet van toepassing

HOOFDSTUK

5

Diploma-erkenning

5. Diploma-erkenning

Diploma-erkenning

Er zijn gereguleerde en ongereguleerde beroepen. Bij ongereguleerde beroepen beslist over het algemeen een werkgever uit een buurland zelf of hij een Nederlandse werkzoekende in dienst wil nemen en of hij het Nederlandse diploma goed genoeg vindt. Door onbekendheid in het buurland met ons onderwijssysteem is dat soms lastig. Bij gereguleerde beroepen moeten diploma's eerst officieel worden erkend voordat men in het buurland mag gaan werken. Dat is vaak tijdrovend en kostbaar, en in sommige gevallen worden diploma's slechts deels erkend waardoor mensen een beroep niet of niet op het gewenste niveau kunnen uitoefenen. Deze problematiek speelt met name bij mbo-diploma's.

Doel IX: De procedure voor het erkennen van diploma's en beroepskwalificaties in het mbo is eenvoudiger, transparanter, sneller en goedkoper

- Actie 20. Het vergroten van het wederzijds vertrouwen in de kwaliteit van het primair, voortgezet en beroepsonderwijs in de buurlanden. Dit gebeurt bilateraal en in Benelux-verband, onder andere door automatische wederzijdse generieke niveauserkenning van hbo-diploma's, het verbeteren van de vergelijkbaarheid van beroepskwalificaties in het mbo en het vaststellen van vergelijkbare en uitwisselbare opleidingen in het primair en voortgezet onderwijs. > **Coördinatie: ministerie van OCW**
- Actie 21. Uitleg geven aan onderwijsinstellingen in de grensregio over de betekenis van de EU-richtlijn voor erkenning van beroepskwalificaties. > **Coördinatie: ministerie van OCW**
- Actie 22. Uitvoeren van een inhoudelijke vergelijking tussen de opleidingen 'Versorgenden IG in Nederland en Ouderen' en 'Kindverzorgers in Duitsland'. Dit helpt de erkenningprocedure te versnellen en geeft duidelijkheid over welke aanvullingen nodig zijn om de opleiding ook te laten aansluiten op de vereisten in het buurland. > **Coördinatie: ministerie van OCW**
- Actie 23. Een analyse maken van de procedures voor diploma-erkenning in zowel Nederland als de buurlanden, met als doel de procedures te vereenvoudigen, te verkorten en goedkoper te maken. Inbreng van specifieke casuïstiek vanuit de grensregio's is hiervoor behulpzaam. > **Coördinatie: ministerie van OCW**
- Actie 24. Optimaliseren van de digitale informatievoorziening over de erkenning van beroepskwalificaties om potentiële grensoverstappers te ondersteunen bij de procedure. > **Coördinatie: ministerie van OCW**
- Actie 25. Stimuleren en evalueren van het gebruik van geautoriseerde beschrijvingen van Nederlandse beroepsopleidingen. Op basis van de evaluatie wordt besloten of het aantal geautoriseerde beschrijvingen wordt uitgebreid. > **Coördinatie: Lerijonste Euregio en de MBO Raad**
- Actie 26. Onderwijsinstellingen stimuleren om samen te werken met onderwijsinstellingen en werkgevers in het buurland om bijvoorbeeld een vergelijkbare opleiding aan te bieden, een opleiding te laten aansluiten bij de behoeftes van werkgevers of studenten de mogelijkheid te bieden een gedeelte van de opleiding over de grens te volgen. > **Coördinatie: Euregio's en grensprovincies**

5.1 Voortgang actiepunten diploma-erkenning

ACTIE	ACTIEPUNTHOUDER	STAND VAN ZAKEN PER REGIOGEBIED (NEDERSAKSEN, NOORDRIJN-WESTFALEN EN VLAANDEREN)
20	Ministerie van OCW	<p>Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen/Vlaanderen: De wederzijdse generieke niveauserkenning van hbo-diploma's is in Benelux-verband (bijna) afgerond/geregeld. Er is een Benelux-Beschikking automatische wederzijdse generieke niveauserkenning ondertekend in 2015, met daarbij een uitvoerings- en opvolgingsplan. In januari 2018 is uitbreiding van de erkenning naar niveaus 5 en 8 in een overeenkomst ondertekend.</p> <p>Nedersaksen: Binnen het project 'Sorgen für, sorgen dass' (onderdeel van het koepelproject Arbeidsmarkt Noord, EDR) wordt gewerkt aan het grensoverschrijdende samenwerking tussen opleidingen, stagiaires en werknemers. De samenwerkende partijen zetten in op o.a. het ontwikkelen van grensoverschrijdende inzetbaarheid van zorgwerknemers en opleidingen, het ontwikkelen van grensoverschrijdende rolmodellen en competenties en het werken aan een duurzame, euregionale arbeidsmarkt. Over het formeel erkennen van elkaars diploma's worden gesprekken voorbereid met de deelstaat Nedersaksen. Hierbij is ook ondersteuning (nodig) van het Rijk. Per november 2017 hebben 269 Nederlandse studenten stage gelopen in Duitsland en zijn er 151 Duitse studenten voor een stage naar Nederland gekomen. In Nederland zijn in de zorg 12 werkgevers bereikt, in Duitsland 27. Er wordt gewerkt aan de inrichting van één (eu)regionaal stage-coördinatiepunt op het gebied van de zorg richting Duitsland en er start een pilot waarbij stagebegeleiders worden getraind in het afnemen van derdejaars examens verpleegkunde.</p> <p>Noordrijn-Westfalen: De grensregio met Noordrijn-Westfalen is aangesloten bij overleg in Benelux-verband, waarbij wordt gewerkt aan het vaststellen van een ministeriële richtlijn waarin de ministers de opdracht geven overleg te voeren om de erkenningsprocedures tussen de Benelux-lidstaten te vereenvoudigen, en waarin ze ook vertrouwen in elkaars diploma's voor middelbaar beroepsonderwijs uitspreken. In het kader van 'UNLOCK' (EUREGIO) wordt een publicatie voorbereid over de erkenningsvragen rond niet-gereguleerde beroepen. Uitgangspunt: het gebrek aan vertrouwen en transparantie moet door informatie en uitwisseling van 'good practices' tussen werkgevers worden weggenomen. In Limburg wordt via de samenwerking tussen het instituut ITEM, de verschillende Grensinformatiepunten en de teams die grensoverschrijdend bemiddelen (SGA's) een actieve bijdrage geleverd aan vooruitgang op dit thema. ITEM heeft eind november 2017 een overzicht samengesteld van enkele voorbeeldkelpunten inclusief voorgestelde oplossingen gerelateerd aan de erkenning van kwalificaties.</p>

20 (vervolg)

(vervolg)

Vlaanderen: Over het mbo vindt met Vlaanderen in Benelux-verband overleg plaats binnen een expertgroep van uitvoerders aan beide kanten van de grens om te kijken hoe wederzijdse niveauserkenning qua procedures vereenvoudigd kan worden. Er wordt gewerkt aan het vaststellen van een ministeriële richtlijn over vertrouwen in elkaars diploma's (gereguleerde beroepen) en het zo soepel mogelijk maken van het meenemen van beroepskwalificaties (ook niet-gereguleerde beroepen). Bijzondere aandacht is er voor de situatie dat specialistische verpleegkundigen uit Vlaanderen in Nederland, ondanks dat zij in dezelfde functie zijn gediplomeerd en werkervaring hebben opgedaan, niet met hun beroep aan de slag kunnen, omdat geen erkenning door CZO (College Zorg Opleidingen) krijgen, zonder eerst een tweejarige opleiding conform de CZO-kwaliteitseisen in Nederland te volgen. Vanuit de regio is het initiatief gekomen om dit probleem samen aan te pakken. Hiertoe zijn Ziekenhuis ZorgSaam in Terneuzen en het Universitair Ziekenhuis Gent met CZO in gesprek gegaan. Het Sectorbureau Grensarbeid heeft bij dit proces als katalysator gediend. Het CZO heeft in maart 2018 het Universitair Ziekenhuis Gent geaccrediteerd, zodat verpleegkundigen die in Nederland werken en een studie naar gespecialiseerde verpleegkunde willen volgen, dat deels ook in Gent kunnen doen en dan na succesvolle afronding een CZO-erkend diploma hebben. Het gaat voorlopig om twee afdelingen; kraamzorg en kindverzorging. Twee andere afdelingen worden nog beoogd. Verwacht wordt dat de eerste in Gent geschoolde medewerkers vanaf het schooljaar 2018/2019 aan de slag kunnen in het ZorgSaam ziekenhuis in Terneuzen. Deze case kan mogelijk als voorbeeld dienen voor andere ziekenhuizen, zoals Maastricht.

21 Uitleg geven aan onderwijsinstellingen in de grensregio over de betekenis van de EU-richtlijn voor erkenning van beroepskwalificaties. Ministerie van OCW

Overkoepelend:

Er zijn diverse websites waarop de betekenis van de EU-richtlijn voor erkenning van beroepskwalificaties nader uitgelegd wordt. De overheden in de grensregio's kunnen deze websites aan de onderwijsinstellingen in hun regio verspreiden. Een aantal van deze websites:

- startpuntgrensarbeid.benelux.int/nlde/nl/diplomas-en-beroepskwalificaties
- www.kmk.org/zab/zentralstelle-fuer-auslaendisches-bildungswesen/allgemeines-zur-erkennung/erkennung-im-beruflichen-bereich.html
- europa.eu/youreurope/citizens/work/professional-qualifications/index_nl.htm
- niederlande.diplo.de/nl-nl/themen/kultur/00-diploma-erkennung/1443332
- www.nederlandwereldwijd.nl/wonen-werken/studeren-en-stage-in-het-buitenland/duitsland
- www.zorgselect.nl/werkeninduitsland

22 Uitvoeren van een inhoudelijke vergelijking tussen de opleidingen Verzorgende IG in Nederland en Ouderen- en kinderverzorger in Duitsland. Dit helpt de erkenningsprocedure te versnellen en geeft duidelijkheid over welke aanvullingen nodig zijn om de opleiding ook te laten aansluiten op de vereisten in het buurland. Ministerie van OCW

Nedersaksen:

Afhankelijk van de uitkomsten uit de vergelijking in Noordrijn-Westfalen worden er acties met Nedersaksen opgezet. OCW heeft in juni 2017 met de Staatskanzlei in Hannover over o.a. dit onderwerp gesproken. Op 12 juni 2017 is besloten om vanuit het project 'Sorgen für, sorgen dass' het initiatief te nemen om het overleg te starten met Nedersaksen. In verband met de deelstaatverkiezingen in Nedersaksen is hier nog geen vervolg aan gegeven.

Noordrijn-Westfalen:

In een kleine werkgroep hebben Nederlandse en Duitse experts de beide opleidingen vergeleken. Het gaat hierbij om het Nederlandse kwalificatiedossier Verzorgende IG en het Modulenhandbuch voor een opleiding Altenpfleger in Noordrijn-Westfalen. De analyse heeft de erkenningsprocedure nog niet versneld maar wel meer helderheid geboden. Van Duitse kant is er twijfel over de mate van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van de Verzorgende IG bij het functioneren in het beroep. Om dat te tackelen, moet er expertise worden bijgeschakeld. Dat doen Noordrijn-Westfalen en het ministerie van OCW door deskundigen uit Nederlandse en Duitse ouderenzorg (incl. reeds betrokken experts) bij elkaar te zetten voor een gesprek hierover. Inmiddels is de Zentralstelle für ausländisches Bildungswesen bezig een bindend advies op te stellen over de vergelijking tussen de NL opleiding Verzorgende IG en de Duitse opleiding tot Altenpfleger. De Nederlandse deskundigen worden geïnformeerd over de vormgeving van het proces om tot dit advies te komen. Van de kant van het NRW-ministerie blijft de verzekering dat dit dossier geregeld moet worden staan.

Vlaanderen: Niet van toepassing

<p>23 Een analyse maken van de procedures voor diploma-erkenning in zowel Nederland als de buurlanden, met als doel de procedures te vereenvoudigen, te verkorten en goedkoper te maken. Inbreng van specifieke casuïstiek vanuit de grensregio's is hiervoor behulpzaam.</p>	<p>Ministerie van OCW</p>	<p>Overkoepelend: Dit actiepunt wordt door het ministerie van OCW in Benelux-verband opgepakt. Daar wordt bekeken in hoeverre er noodzaak bestaat om procedures te vereenvoudigen. Dat gebeurt heel specifiek middels een expertgroep over beroepskwalificaties. Er heeft een selectie plaatsgevonden van knelpuntberoepen. De komende maanden vindt informatie-uitwisseling plaats tussen de verschillende Benelux-partners, inclusief NRW, door het organiseren van informatiebijeenkomsten over elkaars systemen ten aanzien van beroepsonderwijs. Daarnaast zal een projectvoorstel worden geformuleerd om te komen tot oplossingen voor een betere vergelijkbaarheid van één of meerdere van de geïdentificeerde knelpuntberoepen. Inbreng van specifieke casuïstiek heeft – buiten de casus die bij actiepunt 20 wordt beschreven – vooralsnog beperkt plaatsgevonden.</p>
<p>24 Optimaliseren van de digitale informatievoorziening over de erkenning van beroepskwalificaties om potentiële grenswerkers te ondersteunen bij de procedure.</p>	<p>Ministerie van OCW</p>	<p>Overkoepelend: De betreffende informatie is, op initiatief vanuit het ministerie van OCW, aan de Benelux-website toegevoegd (http://startpuntgrensarbeid.benelux.int/nlde/nl/diplomas-en-beroepskwalificaties). De voorgenomen volgende stap in het optimalisatieproces is om de informatiebehoefte van de gebruikers (de grensregio's) omtrent dit thema beter in beeld te krijgen. Op de website van de Grensinfopunten wordt voorts verwezen naar de nationale instanties zoals SBB, Nuffic, etc. https://grenzinfo.eu/studieren/studieren-in-deutschland/ (N.b. met het voorbehoud dat de navigatie op de website nog geoptimaliseerd wordt)</p>
<p>25 Stimuleren en evalueren van het gebruik van geautoriseerde beschrijvingen van Nederlandse beroepsopleidingen. Op basis van de evaluatie wordt besloten of het aantal geautoriseerde beschrijvingen wordt uitgebreid</p>	<p>Ler(n)ende Euregio en de MBO Raad</p>	<p>Overkoepelend: De Ler(n)ende Euregio heeft inmiddels ongeveer 33 geautoriseerde beschrijvingen gereed. Daar is als meest recente ontwikkeling een beschrijving van de zorgberoepen bijgekomen. De Ler(n)ende Euregio heeft gemerkt dat beroepen in het algemeen steeds breder worden en steeds minder als een zelfstandig beroep bestaan. Daarom is men overgestapt naar het beschrijven van beroepenlandschappen, waarmee een beroep in zijn 'natuurlijke habitat' beschreven wordt, dus inclusief de relaties met direct nabijgelegen beroepen in hetzelfde beroepenveld. Zo wordt op korte termijn het 'landschap van de beroepen in zorg en welzijn' gepubliceerd. Daar waar het nog mogelijk is om beroepen te onderscheiden, gaat men door met de geautoriseerde beschrijvingen. Zo komt er nog een beschrijving voor verpleegkundigen. Daarnaast komen er een 'landschap' van de Zorg en Bouw, waarin het geheel van de beroepen in die sectoren wordt beschreven. Een actueel overzicht van de beschikbare geautoriseerde beschrijvingen staat op website: http://lerende-euregio.com/nl/publicaties/publicatie-overzicht</p>

26 Onderwijsinstellingen stimuleren om samen te werken met onderwijsinstellingen en werkgevers in het buurland om bijvoorbeeld een vergelijkbare opleiding aan te bieden, een opleiding te laten aansluiten bij de behoeftes van werkgevers of studenten de mogelijkheid te bieden een gedeelte van de opleiding over de grens te volgen.

Euregio's en grensprovincies

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen:

De Ler(n)ende Euregio probeert voortdurend om scholen te laten samenwerken en om de onderwijsinhoud aan te laten sluiten bij de vraag en behoefte van werkgevers. Hoewel het formeel gezien wel mogelijk is, wijst de praktijk uit dat het onder mbo-studenten nauwelijks leeft om een opleiding over de grens te volgen. De onderwijssystemen tussen beide landen verschillen daarvoor teveel (dual in Duitsland en voltijd in Nederland). De Ler(n)ende Euregio blijft de samenwerking echter wel stimuleren.

Nedersaksen: Er is geen integrale aanpak waarbij Euregio's en grensprovincies stimulering gezamenlijk afstemmen. Stimulering vindt wel plaats en wordt ook belangrijk gevonden. In het EDR-gebied wordt vanuit het Interreg-koepelproject Arbeidsmarkt Noord onder meer via 'Sorgen für, sorgen dass' ingezet op grensoverschrijdende stages in de zorgsector. Daarnaast wordt via de projecten 'Werkgeversadvisering 2.0' en 'PraktiTrans' (ook bouwstenen binnen het koepelproject) actief ingezet op het mogelijk maken van stages bij bedrijven in het buurland.

Noordrijn-Westfalen: Er is geen integrale aanpak waarbij Euregio's en grensprovincies stimulering gezamenlijk afstemmen. Stimulering vindt wel plaats en wordt ook belangrijk gevonden. Zo lopen er in Overijssel momenteel twee Interreg-projecten die hierop aanhaken; 'Dubbele kwalificaties – dubbele kansen' en 'Leren zonder grenzen'. In de Euregio Rijn-Waal gaat het in dit kader met name om 'Dynamic Borders' (o.a. een euregionaal stagebureau opgericht) en het 'Regional Skills Lab' en in de Euregio Rijn-Maas-Noord wordt stimulering via de Interreg-projecten 'Xperience', 'High Potentials Crossing Borders' en 'Durch Neugier Lernen' uitgevoerd.

Vlaanderen:

Er is geen integrale aanpak waarbij Euregio's en grensprovincies stimulering gezamenlijk afstemmen. Stimulering vindt wel plaats en wordt ook belangrijk gevonden. In het kader van het provinciale actieplan gaat de provincie Limburg in 2018-2019 initiatieven ontplooiën om de focus op Vlaanderen te versterken. Daarbij is het onder meer de ambitie de samenwerking met het Belgische onderwijs te intensiveren. Daar waar mogelijk en opportuun faciliteert Euregio Scheldemond onderwijsinstellingen die over de grens willen samenwerken. In het kader van het Sectorbureau Zorg gebeurt dit al, b.v. de samenwerking tussen Hogeschool Zeeland en Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen (gecombineerde opleiding Verpleegkunde-Verloskunde). De accreditatie door CZO van UZ Gent (zie actiepunt 20) kan ook in dit licht gezien worden.

HOOFDSTUK

6

Stages en leerwerkplekken

6. Stages en leerwerkplekken

Stages en leerwerkplekken

Een stage lopen aan de andere kant van de grens is niet alleen goed voor de algemene ontwikkeling maar vergroot ook de kans om over de grens een baan te vinden. Een half jaar rondkijken en werken in een ander land, met een andere taal en andere manier van doen, stimuleert grensoverschrijdende arbeid meer dan welke promotiecampagne dan ook. Het volgen van een stage of het werken bij een leerbedrijf op mbo-niveau in een buurland is nu echter vaak ingewikkeld.

Doel X: Belemmeringen voor het vinden en volgen van een stage of leerwerkplek bij een Belgisch of Duits leerbedrijf zijn zoveel mogelijk weggenomen

Actie 27: Belgische en Duitse bedrijven vlak over de grens uitleg geven en stimuleren om een erkend leerbedrijf te worden. Alle informatie over de procedure komt ook in het Duits beschikbaar. Tevens start een pilot 'Erkenning internationale leerbedrijven'. > Coördinatie: SBB

Actie 28: De belangstelling vergroten bij mbo-studenten voor stage lopen in het buurland. Hiervoor worden regionale initiatieven ondernomen en uitgewisseld. > Coördinatie: Euregio's

Actie 29: Grensoverschrijdende samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het (regionale) bedrijfsleven stimuleren. Stages kunnen onderdeel zijn van deze samenwerking. Het regionale investeringsfonds mbo en het Interreg-programma kunnen hiervoor (onder bepaalde voorwaarden) worden gebruikt. > Coördinatie: Euregio's en grensprovincies

6.1 Voortgang actiepunten stage en leerwerkplekken

ACTIE	ACTIEPUNTHOUDER	STAND VAN ZAKEN PER REGIOGEBIED (NEDERSAKSEN, NOORDRIJN-WESTFALEN EN VLAANDEREN)
<p>27 Belgische en Duitse bedrijven vlak over de grens uitleg geven en stimuleren om een erkend leerbedrijf te worden. Alle informatie over de procedure komt ook in het Duits beschikbaar. Tevens start een pilot 'Erkenning internationale leerbedrijven'.</p>	<p><i>SBB</i></p>	<p>Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen/Vlaanderen: De pilot 'erkenning internationale leerbedrijven' is afgerond. Naast de reguliere erkenningsprocedure, die via de website loopt, heeft SBB een portfoliosysteem geïntroduceerd, waarbij meer directe informatie-uitwisseling tussen samenwerkende scholen/bedrijven en SBB plaatsvindt. Daardoor kan de erkenning van leerbedrijven vele malen sneller verlopen. Dit portfoliosysteem wordt reeds ingezet en is op de website van SBB te vinden.</p> <p>Nedersaksen: Voor een samenwerkingsovereenkomst tussen SBB en Duitse instanties zit men in de verkennende fase. Er is vanuit SBB reeds direct contact met het IHK in Düsseldorf. Het certificatsupplement is via de website voor alle beroepskwalificaties in het Duits beschikbaar dan wel op aanvraag verkrijgbaar. In het project 'Sorgen für, sorgen dass' wordt door de SBB actief bijgedragen om Duitse (zorg)werkgevers een erkend leerwerkbedrijf te laten zijn. Binnen 'Werkgeversadvisering' (Arbeidsmarkt Noord EDR) is met IT bedrijven en de Landkreis Leer ook met SBB samengewerkt om als IT stagebedrijf erkend te worden.</p> <p>Noordrijn-Westfalen: Voor een samenwerkingsovereenkomst tussen SBB en Duitse instanties zit men in de verkennende fase. Er is vanuit SBB reeds direct contact met het IHK in Düsseldorf. Het certificatsupplement is via de website voor alle beroepskwalificaties in het Duits beschikbaar dan wel op aanvraag verkrijgbaar. Vanuit de euregio Rijn-Maas-Noord worden Duitse bedrijven actief ondersteund zich te laten registreren bij de SBB (via het 'Xperience'-project) en wordt nagedacht op welke wijze Nederlandse bedrijven getriggerd kunnen worden zich te laten certificeren als werkleerbedrijf volgens de Duitse eisen.</p> <p>Vlaanderen: Op 1 september 2018 wordt er een samenwerkingsovereenkomst met Syntra gesloten, waardoor veel leerbedrijven in Vlaanderen beter worden ontsloten voor studenten.</p>

- 28** De belangstelling vergroten bij mbo-studenten voor stage lopen in het buurland. Hiervoor worden regionale initiatieven ondernomen en uitgewisseld.

Euregio's

Nedersaksen:

Er zijn langs de gehele grens diverse initiatieven gestart, zowel op projectniveau als van duurzamere aard. Er bestaat belangstelling, maar de verschillen tussen Nederland en Duitsland qua verhouding werk-school, met name op mbo-niveau, maken het lastig om deelnemende bedrijven te vinden. Noordelijke ROC's, zoals Noorderpoort, bieden actief mogelijkheden aan om binnen de zorg en welzijn-opleidingen stage te lopen in Duitsland.

In de bouwsteen 'Werkgeversadvisering 2.0' wordt vanuit de EDR naast de arbeidsbemiddeling nadrukkelijk gefocust op de ondersteuning en bemiddeling van studenten en afstudeerstages in diverse branches (zie ook actiepunt 10; arbeidsbemiddeling). Onlangs hebben 12 studenten in een pilot hun IT-studie vanuit de Noorderpoort Campus Winschoten afgesloten met een afstudeerstage bij IT-bedrijven in de regio Leer. Deelnemende IT-bedrijven hebben inmiddels 3 studenten aangenomen en willen het project graag uitbreiden. Medio januari 2018 is de tweede Jobbus georganiseerd waarbij een nieuwe groep van zo'n 20 studenten op bezoek is geweest bij deelnemende IT-bedrijven. Inmiddels is een tweede groep IT-studenten begonnen aan de afstudeerstage in Duitsland en groeit het aantal bedrijven dat stageplaatsen aanbiedt. Naast de branche IT worden deze microprojecten komend jaar uitgebouwd voor de sector detailhandel en logistiek.

Noordrijn-Westfalen:

Er zijn langs de gehele grens diverse initiatieven gestart, zowel op projectniveau als van duurzamere aard. Er bestaat belangstelling, maar de verschillen tussen Nederland en Duitsland qua verhouding werk-school, met name op mbo-niveau, maken het lastig om deelnemende bedrijven te vinden.

Projecten die – ook – inzetten op het vergroten van de belangstelling voor stage lopen in het buurland zijn in de Euregio Rijn-Maas-Noord het project 'Euregio Xperience' en in de EUREGIO de projecten 'UNLOCK', 'Doppelte Qualifikation – doppelte Chancen', 'Leren zonder grenzen' en 'Pact: arbeidsmarkt over de grens'. In de Euregio Rijn-Waal is dit met name Dynamic Borders, 7 NL en D gemeenten werken nauw samen en hebben o.a. een Euregionaal stagebureau opgericht om studenten te motiveren om stage in het buurland te lopen. De Ler(n)ende Euregio richt zich op het mbo-onderwijs, met ook inzet op euregionale stages.

Vlaanderen:

In het mbo loopt een aantal projecten die gericht zijn op het vergroten van de Euregionale stages/oriëntatie, zoals het Interreg-project Eur.friends (mbo/hbo) met betrokkenheid van Leeuwenborgh en Zuyd Hogeschool. Ambitie is in periode 2017-2020 720 grensoverschrijdende bedrijfsstages voor studenten van (voornamelijk technische) beroepsopleidingen te organiseren, ondersteund door een opensource-app.

29 Grensoverschrijdende samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het (regionale) bedrijfsleven stimuleren. Stages kunnen onderdeel zijn van deze samenwerking. Het regionale investeringsfonds mbo en het Interreg-programma kunnen hiervoor (onder bepaalde voorwaarden) worden gebruikt.

Euregio's en grensprovincies

Nedersaksen:

Vanuit het Interreg-programma worden diverse initiatieven ondernomen.

De lopende Interreg-projecten 'Sorgen für, sorgen dass' en 'Werkgeversadviesing 2.0' (beide bouwstenen van het koepelproject Arbeidsmarkt Noord, EDR) zijn voorbeelden van grensoverschrijdende samenwerking tussen onderwijsinstellingen en bedrijfsleven.

Noordrijn-Westfalen:

Vanuit het Interreg-programma worden diverse initiatieven ondernomen. Dit gebeurt in verschillende regio's, zoals in de Euregio Rijn-Maas-Noord via het project 'euregio Xperience' en 'High Potential Crossing Borders' (waarbij Nederlandse en Duitse hogescholen samenwerken bij het coachen en adviseren van zeer getalenteerde studenten, op 1 februari 2017 gestart). In de EUREGIO via de projecten 'Doppelte Qualifikation – doppelte Chancen', 'Leren zonder grenzen' en 'Cross Border Talent Programme'. Daarnaast heeft de regio Achterhoek in het kader van het actieprogramma Achterhoek-Kreis Borken het initiatief genomen om samen met de Westfälische Hochschule in Bocholt het concept Innovatiehubs bekend te maken bij Duitse studenten en bedrijven. Het Interreg-project 'MINT on tour' zet in de EUREGIO in op het enthousiasmeren van jongeren om te kiezen voor techniek door uitwisselingen tussen Duitse en Nederlandse studenten/leerlingen uit het VO te organiseren op een culturele locatie (kastelen en burchten) en bij bedrijven. Binnen de Euregio Rijn-Waal hebben 6 gemeenten in Noord-Brabant, Limburg en Noordrijn-Westfalen gezamenlijk een Euregioaal stagebureau opgericht, dat de arbeidsmobiliteit onder jongeren moet vergroten.

Vlaanderen:

Vanuit het Interreg-programma worden diverse initiatieven ondernomen.

De activiteit "Grensoverschrijdende scholings- en stagemogelijkheden" van het Interreg-project "Grensinforvoorziening Vlaanderen-Nederland" zet in op een verhoogde studentenmobiliteit tussen de provincies West-Vlaanderen en Zeeland, met name in het hoger onderwijs (Bachelor). De uitvoerder is TUA West (Technische Universitaire Alliantie voor economische transformatie in West-Vlaanderen). TUA West werkt hierbij samen met andere relevante partners (bv. Leerwerkadvies Zeeland, Hogeschool Zeeland en University College Roosevelt,). Projectdoel: 10 studenten die over de grens gaan studeren en 20 grensoverschrijdende stages gedurende het project. Ook het Interreg-project Eur.friends sluit aan bij dit actiepunt.

HOOFDSTUK

Bereikbaarheid

7. Bereikbaarheid

Bereikbaarheid

Een van de belangrijkste factoren voor het accepteren van een baan is een goede, snelle bereikbaarheid van de werkplek. In de grensregio's is dat niet anders. De mobiliteit met de buurlanden is echter beperkt doordat er relatief minder frequent openbaar vervoer beschikbaar is. Ook is het grensoverschrijdende wegennetwerk minder fijnmazig. Verbetering van de bereikbaarheid levert een bijdrage aan grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit.

Doel XI: Regionale oplossingen die goed werken om de bereikbaarheid te vergroten, worden ook in de andere grensregio's toegepast

Actie 30. Tussen lokale en regionale overheden vindt kennisuitwisseling plaats over lokale succesvolle initiatieven die de grensoverschrijdende bereikbaarheid hebben verbeterd.
> Coördinatie: Euregio's en VNG

Doel XII: Alle grensregio's hebben een structureel grensoverschrijdend mobiliteitsoverleg ingevoerd voor het verbeteren van het grensoverschrijdende openbaar vervoer en de infrastructuur

Actie 31. Opzetten van grensoverschrijdende mobiliteitsoverleggen met alle buurlanden.
> Coördinatie: ministerie van I&M in samenwerking met grensprovincies

7.1 Voortgang actiepunten bereikbaarheid

ACTIE	ACTIEPUNTHOUDER	STAND VAN ZAKEN PER REGIOGEBIED (NEDERSAKSEN, NOORDRIJN-WESTFALEN EN VLAANDEREN)
30	Tussen lokale en regionale overheden vindt kennisuitwisseling plaats over lokale succesvolle initiatieven die de grensoverschrijdende bereikbaarheid hebben verbeterd.	<i>Euregio's en VNG</i>
		<p>Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen/Vlaanderen: Kennisuitwisseling tussen lokale en regionale overheden in relatie tot verbetering grensoverschrijdende bereikbaarheid vindt veelal plaats via bestaande netwerkstructuren, zoals het Grensstedenoverleg, het Europese Comité van de Regio's in Brussel (CvdR) en TEN-T Netwerk, en binnen Euregio's op lokale en regionale schaal over specifieke thema's en projecten met betrekking tot grensoverschrijdend (openbaar) vervoer.</p> <p>Nedersaksen: In Nedersaksen wordt in het 'Noordelijk Duitslandoverleg' in de volle breedte kennis uitgewisseld, met vertegenwoordigers van de provincies Drenthe, Friesland, Groningen, Overijssel, EDR en de gemeenten Groningen, Oldambt, Coevorden en Enschede. Daarnaast wordt via het netwerk van de EDR en de EUREGIO onder meer kennis uitgewisseld door gezamenlijke participatie in Interreg-projecten (zoals 'SpoorRegio').</p> <p>Noordrijn-Westfalen: In de EUREGIO vindt er kennisuitwisseling plaats via activiteiten binnen de projecten 'UNLOCK' en 'Pact: arbeidsmarkt over de grens!' In de Euregio Rijn-Waal en in de Euregio Rijn-Maas-Noord worden diverse overleggen gefaciliteerd die tot doel hebben het OV in de grensstreek te verbeteren. Actuele voorbeelden zijn: in EUREGIO o.a. busverbinding Bocholt-Aalten, in Rijn-Waal: wederzijdse erkenning vervoersbewijzen treinverbinding Arnhem-Düsseldorf, optimalisatie busverbinding Kleve-Nijmegen, haalbaarheidsonderzoek snelfietsroutes; in Rijn-Maas-Noord: online ticketverkoop vanuit Duitsland bij NS realiseren, busverbinding Mönchengladbach-Roermond.</p> <p>Vlaanderen: Actueel voorbeeld in de Euregio Rijn-Maas: de realisatie van doorgaande treinverbinding Luik – Aken via Zuid-Limburg (de Drielandentrein). Euregio Scheldemond heeft in de regio een verbindende rol, waarbij op regionaal en lokaal niveau naar kleinschalige (openbaar) vervoersinitiatieven kan worden gekeken. Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar de optimalisering van de spoorverbinding voor personenvervoer tussen Gent en Terneuzen. De 'North Sea Port' is hierin de trekker. Voorlopig bevindt het project zich nog in een verkennende fase.</p>

31 Opzetten van grensoverschrijdende mobiliteitsoverleggen met alle buurlanden.

Ministerie van IenW in samenwerking met grensprovincies

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen/Vlaanderen:

Het afgelopen jaar hebben Rijk en regio de mogelijkheden verkend voor het verbeteren van het overleg met onze buurlanden.

Nedersaksen:

Met de Duitse partners in Nedersaksen lopen intensieve gesprekken over de verschillende grensoverschrijdende verbindingen. Overlegstructuren zijn vooralsnog vooral projectgericht. Voorbeelden hiervan zijn de Wunderline, de Friesenbrücke en de realisatie van personenspoorvervoer op de verbinding Emmen-Rheine. Er is met Nedersaksen nog geen Mobiliteitsplatform opgezet, op basis waarvan periodiek overleg en informatie-uitwisseling plaatsvindt. Inzet richt zich er wel op om met de nieuwe deelstaatregering (verder) te spreken over de mogelijk opzet en invulling van een mobiliteitsoverleg.

Noordrijn-Westfalen:

Met Noordrijn-Westfalen wordt het mobiliteitsoverleg voortgezet. Parallel, in het kader van de GROS-governance, wordt met Noordrijn-Westfalen overlegd over intensievere samenwerking. Dit overleg vindt plaats in het perspectief van regeringsconsultaties tussen Nederland en Noordrijn-Westfalen later dit jaar (2018). Verdieping en verbreding van de dialoog betekent dat de mogelijkheden van een Grenslandagenda MIRT worden verkend.

Vlaanderen:

Met Vlaanderen wordt gewerkt aan de voorbereiding van de Grenslandagenda MIRT in het kader van de Vlaams Nederlandse Top eind 2018. Tevens is een nieuwe bijeenkomst van het mobiliteitsplatform Nederland België aangekondigd voor juni 2018.

HOOFDSTUK

8

Ondernemerschap

8. Ondernemerschap

Ondernemerschap

Voor de ondernemers in de grensregio vormen de buurlanden een belangrijke afzetmarkt. Bij grensoverschrijdend ondernemerschap gaat het echter om meer dan de onderlinge import en export. Ook de informatievoorziening, innovatiesamenwerking en de aansluiting op onderwijs-arbeidsmarkt zijn belangrijk voor ondernemers die in het buurland actief willen zijn. Door een betere interactie tussen onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en overheid en het wegnemen van administratieve en juridische belemmeringen krijgt het bedrijfsleven in de grensregio - met name het midden- en kleinbedrijf (MKB) - een impuls.

Doel XIII: De informatievoorziening en dienstverlening aan bedrijven die over de grens willen ondernemen is verbeterd

- Actie 32. Ervaringen van ondernemers in de grensregio's inzichtelijk maken en analyseren door het uitvoeren van een customer journey. Op basis hiervan wordt informatie en dienstverlening verder verbeterd. > Coördinatie: ministerie van EZ
- Actie 33. Versterken van de samenwerking tussen verschillende dienstverleningsorganisaties voor het MKB aan weerszijden van de grens. Samenwerking wordt gezocht bij de MKB samenwerkingsgereguleerde Rijk-Regio 2016-2017. > Coördinatie: grensprovincies
- Actie 34. Voortzetten en uitbreiden van activiteiten gericht op voorlichting, netwerken en coaching van het bedrijfsleven in de grensregio's. > Coördinatie: MKB-Nederland en VNO-NCW
- Actie 35. Een pilot opzetten met (vraaggestuurde) face-to-face dienstverlening aan het bedrijfsleven. > Coördinatie: provincie Limburg

Doel XIV: De grensoverschrijdende samenwerking tussen bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen is vergroot

- Actie 36. Uitbreiden van grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheden. De vier Interreg-programma's (Duitsland-Nederland, Vlaanderen-Nederland, Toes en Zeeland en Euregio Maas-Rijn) worden uitgevoerd. Hiermee investeren de Europese Unie, het ministerie van EZ, de provincies, gemeenten en de overheden in de buurlanden gezamenlijk in de verhoging van de innovatiekracht van de grensregio en het verminderen van de barrièrewerking van de grens in de periode 2014-2020. > Coördinatie: Euregio's

Doel XV: De administratieve lasten en juridische belemmeringen voor ondernemers in de grensstreek zijn verminderd

- Actie 37. Rijk en regio organiseren een terugkerend overleg tussen ministeries, vergunningverleners en inspectiediensten aan weerszijden van de grens. Ze kunnen bijvoorbeeld handhavingsmethoden beter op elkaar worden afgestemd. > Coördinatie: ministeries van IG-M en EZ

- Actie 38. Meer gebruik maken van digitale en tweetalige documenten, zoals een vrachtbrief, om de snelheid van procedures te vergroten. Hierbij kan worden aangesloten bij de ambities en acties uit het Benelux-werkprogramma. > Coördinatie: Secretarisat-Generaal van de Benelux
- Actie 39. Administratieve lasten als gevolg van verschillen in wet- en regelgeving aan weerszijden van de grens verminderen:
  - a. Het Meldpunt regelgeving bij het Ondernemersplein en initiatieven zoals de maatwerk-aanspak regelddruk, uitvoering experimentenwet gemeenten en het programma Ruimte in Regule worden gebruikt voor het ontvangen van concrete signalen van bedrijven over de (beleids) werking van de wet in de grensregio. > Coördinatie: ministerie van EZ
  - b. Er worden concrete voorstellen ontwikkeld om te experimenteren. > Coördinatie: grensprovincies
- Actie 40. Het uitvoeren van een proef waarbij het voor bedrijven uit buurlanden eenvoudiger wordt gemaakt om deel te nemen aan overheidsaanbestedingen in de grensregio's. > Coördinatie: gemeente Enschede

8.1 Voortgang actiepunten ondernemerschap

ACTIE	ACTIEPUNTHOUDER	STAND VAN ZAKEN PER REGIOGEBIED (NEDERSAKSEN, NOORDRIJN-WESTFALEN EN VLAANDEREN)
<p>32 Ervaringen van ondernemers in de grensregio's inzichtelijk maken en analyseren door het uitvoeren van een customer journey. Op basis hiervan wordt informatie en dienstverlening verder verbeterd.</p>	<p><i>Ministerie van EZK</i></p>	<p>Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen: Het ministerie van EZK heeft een customer journey onderzoek over grensoverschrijdend ondernemen in de Nederlands-Duitse grensstreek laten uitvoeren. Uit efficiëntie-overwegingen is er gekozen voor ondernemers in de grensstreek van Achterhoek en Twente, omdat hierbij beide deelstaten (NdS en NRW) in beeld komen. De betrokken stakeholders zijn RVO, KvK, VNO-NCW MKB-Nederland, de gemeente Enschede, regio Achterhoek, VNG en de EUREGIO. Het onderzoek heeft gelopen van 13 april tot 10 juli 2017. De opgeleverde resultaten uit het onderzoek geven input voor dienstverleners aan ondernemers in de grensstreek. Voorbeelden die daarbij als input worden gebruikt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wees op de hoogte van het huidige aanbod aan informatie: Het is belangrijk om van elkaar (leden actieteam) te weten welke organisatie welke informatie en diensten aanbiedt. Inventariseer dit om goed te kunnen doorverwijzen. • Breng elkaar op de hoogte van (vorderingen van) lobby omtrent grensoverschrijdend ondernemen. • De ondernemer stapt als eerste naar zijn eigen netwerk; zorg dat dit netwerk van jullie bestaan afweet. Denk aan de branchevereniging, advocaat en accountant. • Overweeg het aanbieden van content die overkoepelend doorverwijst naar andere stakeholders/dienstverleners. <p>Vlaanderen: Een van de speerpunten in het actieplan van Euregio Scheldemond is het stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking tussen kleine en middelgrote bedrijven. Naast informatievoorziening en dienstverlening voor werknemers in de grensinformatiepunten, wil Euregio Scheldemond ook ondernemers ontzorgen bij het ondernemen over de grens. Er is echter geen compleet beeld waar bedrijven en met name het mkb in de Euregio Scheldemond specifiek behoefte aan hebben. Momenteel onderzoeken de Hogeschool Zeeland en Odisee (Oost-Vlaanderen) de ondersteuningsbehoeften van met name mkb/kmo inzake grenzeloos ondernemen in de Euregio Scheldemond. Dit gebeurt via een kwalitatief onderzoek en leidt tot het formuleren van beleidsadviezen die de grensoverschrijdende samenwerking tussen bedrijven in de Scheldemondregio kunnen faciliteren.</p>

33 Versterken van de samenwerking tussen verschillende dienstverleningsorganisaties voor het mkb aan weerszijden van de grens. Aansluiting wordt gezocht bij de mkb-samenwerkingsagenda Rijk-Regio 2016-2017.

Grensprovincies

Nedersaksen:

De drie Noordelijke provincies en Nedersaksen hebben dit opgepakt met partners als EDR en IHK (Industriële Handels Kammer), deels in het kader van Interreg A. Voorbeeld: BIK: Bionica in het mkb. Bionica is een out-of-the-box innovatiemethode die in dit project toegankelijk wordt gemaakt voor het mkb in het EDR- en EUREGIO-gebied. Hiermee wordt het Duits-Nederlands mkb toegang geboden tot een potentieel aan doorbraakinnovaties uit de natuur en daarmee tot nieuwe economische waarde.

Vanuit Drenthe wordt voorts aan de hand van het najaar 2017 vastgestelde 'Aanvalsplan Internationaal Ondernemen' gewerkt aan het ondersteunen van Drentse mkb-ondernemers bij export en buitenlandse handel. Een eerste pilot zal zich richten op export naar Duitsland. Landelijk is aansluiting gezocht met de MKB-samenwerkingsagenda door middel van een presentatie aan de werkgroep. De tweede keer zijn de actiepunten meer inhoudelijk doorgenomen.

Noordrijn-Westfalen:

De provincies Limburg, Noord-Brabant en Gelderland en Noordrijn-Westfalen hebben dit deels opgepakt in het kader van Interreg VA Deutschland-Nederland. Voorbeeld: Digipro is een Nederlands-Duits project speciaal voor mkb-bedrijven in grensregio Gelderland, Oost-Brabant, Limburg en een deel van Noordrijn-Westfalen die kansen zien in digitale transformatie. Via Digipro ontvangen mkb-bedrijven begeleiding bij de ontwikkeling van intelligente producten, processen en modellen. Daarnaast worden met grote regelmaat gezamenlijke export- en handelsbijeenkomsten georganiseerd aan Nederlandse zijde door met name Kamer van Koophandel, LIOF, maar ook private partijen en aan Duitse zijde met name door HWK (Handwerkskammer) en de IHK.

Vlaanderen:

De provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland en Vlaamse partners hebben dit deels opgepakt in het kader van Interreg Vlaanderen-Nederland. Voorbeeld: CrossRoads2 is een project dat als doel heeft het stimuleren van duurzame grensoverschrijdende samenwerking rond kansrijke innovatieprojecten tussen kmo-/mkb-bedrijven in Vlaanderen en Zuid-Nederland.

34 Voortzetten en uitbreiden van activiteiten gericht op voorlichting, netwerken en coaching van het bedrijfsleven in de grensregio's.

MKB-Nederland en VNO-NCW

Nedersaksen:

MKB-Nederland en VNO-NCW zijn via hun regionale organisaties actief in het voortzetten en uitbreiden van activiteiten gericht op voorlichting, netwerken en coaching van het bedrijfsleven in de grensregio's. In Nedersaksen bieden Nederlandse en Duitse ondernemersorganisaties een platform voor grensoverschrijdende mobiliteit en samenwerking van ondernemingen en andere organisaties: het VNDU; zie <http://vndu.nl/>. Ten aanzien van Nedersaksen vinden diverse activiteiten plaats, zoals het platform www.ikbendrentsondernemer.nl dat in Drenthe loopt via de Ondernemersfabrieken. In juni 2017 is in Papenburg voor de derde keer de Duits-Nederlandse Handelsdag georganiseerd. In 2018 zal deze dag opnieuw worden georganiseerd. Daarnaast vinden er vanuit VNO-NCW en MKB-Noord handelsmissies plaats naar Duitsland, met als doel om verbindingen te leggen. Zo heeft in de regio Groningen-Assen in het najaar 2017 een missie naar Bremen-Oldenburg plaatsgevonden. Op 15 maart 2018 komt Flanders Investment & Trade (FIT) tijdens het seminar 'Gluren bij de zuiderburen' de exportkansen toelichten die Vlaanderen biedt voor innovatieve mkb-bedrijven uit Drenthe, Friesland en Groningen.

Noordrijn-Westfalen:

MKB-Nederland en VNO-NCW zijn via hun regionale organisaties actief in het voortzetten en uitbreiden van activiteiten gericht op voorlichting, netwerken en coaching van het bedrijfsleven in de grensregio's. Ten aanzien van Noordrijn-Westfalen vinden diverse activiteiten plaats. In het Zuid Limburgse economische ontwikkelingsprogramma (LED) is de ondernemersorganisatie (LWV) heel concreet bezig om de Euregio Maas-Rijn tot structurele samenwerking te krijgen, startend met bedrijven en kennisinstellingen. De digitale bedrijvenkaart is klaar en in september 2017 gelanceerd. De Kamer van Koophandel heeft samen met IHK Mittlerer Niederrhein in november 2017 een Nederlands-Duitse Handelsdag in Mönchengladbach georganiseerd. Eind november 2017 heeft de Kamer van Koophandel in Venlo een Road2Germany georganiseerd voor Nederlandse ondernemers die in Duitsland willen ondernemen. In september 2018 vindt NRW-Aussenhandelstag plaats, onder leiderschap van IHK Aken. Die beoogt de Nederlands-Duitse betrekkingen op het gebied van economie op de agenda te zetten.

Vlaanderen:

MKB-Nederland en VNO-NCW zijn via hun regionale organisaties actief in het voortzetten en uitbreiden van activiteiten gericht op voorlichting, netwerken en coaching van het bedrijfsleven in de grensregio's. Euregio Scheldemond kan een rol spelen in het samenbrengen van partijen, o.a. binnen de vakgroep Economie.

35 Een pilot opzetten met (vraag gestuurde) face-to-face dienstverlening aan het bedrijfsleven.

Provincie Limburg

Nedersaksen: Niet van toepassing

Noordrijn-Westfalen en Vlaanderen:

Het onderzoek is inmiddels afgerond. Het onderzoek is zowel gericht op Duitsland (NRW) als op België. Een van de resultaten is dat met name kleinere mkb-bedrijven behoefte hebben aan informatie over grensoverschrijdend ondernemen. Deze informatiebehoefte heeft betrekking op een breed scala aan aspecten. Door vertegenwoordigers van werkgevers in Limburg (MKB-Limburg, Limburgse Werkgeversvereniging en Limburgse Land- en TuinbouwBond) is een projectvoorstel bij de provincie Limburg ingediend dat erop is gericht om dienstverlening aan het mkb te verbeteren. Dat gaat via een lijn van betere doorverwijzing naar het juiste loket en een lijn om ondernemers te ondersteunen bij het uitwerken van groei- en/of innovatiepotentie. Goede doorverwijzing naar adviesinstanties op het gebied van grensoverschrijdend ondernemen krijgt daarin zeker een plaats. In maart/april 2018 zal het besluitvormingstraject bij provincie en gemeenten in Zuid-Limburg om het voorstel financieel te ondersteunen worden afgerond.

36 Uitbreiden van grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheden. De vier Interreg-programma's (Duitsland-Nederland, Vlaanderen-Nederland, Twee Zeeën en Euregio Maas-Rijn) worden uitgevoerd. Hiermee investeren de Europese Unie, het ministerie van EZ, de provincies, gemeenten en de overheden in de buurlanden gezamenlijk in de verhoging van de innovatiekracht van de grensregio en het verminderen van de barrièrewerking van de grens in de periode 2014-2020.

Euregio's

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen:

Binnen het Interreg-programma Duitsland-Nederland zijn op dit moment 94 projecten goedgekeurd, waarvan ongeveer de helft is gericht op de stimulering van het mkb. Circa twintig projecten bieden subsidiemogelijkheden voor bedrijven voor haalbaarheidsstudies, marktonderzoeken, ontwikkeling van prototypes met Duitse partners et cetera. Samenwerkingsprojecten worden ingediend, beoordeeld en gehonoreerd/afgewezen. Het is aan de driehoek bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid om met voorstellen te komen in het kader van samenwerking. Dat gebeurt volop. De verwachting is dat dit tot het einde van de Interreg-periode (2020) zal blijven doorlopen.

- Voorbeelden Nedersaksen: Power to Flex, Food 2020 en Health-I-Care
- Voorbeelden Noordrijn-Westfalen: Digipro, Food 2020 en BIVAC

Vlaanderen:

Binnen het huidige Interreg-programma 'Grensinfovoorziening Vlaanderen-Nederland' zijn er de sectorbureaus die de grensoverschrijdende samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheden bewerkstelligen. Een Interreg-project dat zich hierop richt is 'Skills Navigator'. Daarnaast is er vanuit het Scheldemondfonds een klein project; 'Grenzeloos Ondernemen', dat in kaart probeert te brengen hoe bedrijven die over de grens willen ondernemen ontzorgt kunnen worden.

37 Rijk en regio organiseren een terugkerend overleg tussen ministeries, vergunningverleners en inspectiediensten aan weerszijden van de grens. Zo kunnen bijvoorbeeld handhavingsmethoden beter op elkaar worden afgestemd.

Ministeries van IenW en EZK

Overkoepelend:

Er is een verzoek gericht aan de Inspectieraad om een inventarisatie uit te voeren naar de bestaande formele en informele overlegstructuren van inspectiediensten en vergunningverleners in de grensstreek met hun collega diensten in het aanliggende grensgebied van Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen. Dit is een eerste stap om na te kunnen gaan waar behoefte is aan intensivering. De inventarisatie heeft plaatsgevonden. De input geeft een beeld dat er op dit moment in Europees verband en op lidstaatniveau sprake is van regulier overleg. In de grensregio is dit enkel ad hoc en casusgericht. De wenselijkheid voor een meer structurele afstemming van wederzijdse inspectiediensten in de grensregio ligt primair bij de diensten zelf en zou een van de agendapunten kunnen zijn in de beoogde nieuwe governancestructuur met Nedersaksen, Noordrijn-Westfalen en Vlaanderen/Wallonië. De inspectie leefomgeving en transport (ILT) heeft het actiepunt al opgenomen in het ILT Meerjarenplan 2018-2022 (september 2017).

38 Meer gebruik maken van digitale en tweetalige documenten, zoals een vrachtbrief, om de snelheid van procedures te vergroten. Hierbij kan worden aangesloten bij de ambities en acties uit het Benelux-werkprogramma.

Benelux

Overkoepelend:

Voor deze onderwerpen over de grenzen heen wordt aangesloten bij het Benelux-werkprogramma. In Benelux-verband wordt gewerkt aan drie projecten die van toepassing zijn op de digitalisatie van documenten in de Benelux. Voor wat betreft de digitale vrachtbrief is een formele juridische afspraak (Benelux-Beschikking) in de afrondende fase. Op 1 december is de proef met de digitale vrachtbrief wegvervoer in de Benelux gestart. Er worden ook nog andere modaliteiten bekeken. Na afloop van de proef vindt besluitvorming plaats over definitieve toepassingen en de voorwaarden hiervoor. Op basis van de resultaten wordt bekeken of en zo ja op welke wijze invoering daadwerkelijk zal plaatsvinden en onder welke voorwaarden. De proef met papierarm douaneverkeer is succesvol gebleken en wordt binnenkort naar twaalf extra schepen uitgebreid. Een project met een communautaire vervoersvergunning bevindt zich in het eerste stadium van ontwikkeling.

39a Administratieve lasten als gevolg van verschillen in wet- en regelgeving aan weerszijden van de grens verminderen:
Het Meldpunt regelgeving bij het Ondernemersplein en initiatieven zoals de maatwerkaanpak regeldruk, uitvoering experimentenwet gemeenten en het programma Ruimte in Regels worden gebruikt voor het ontvangen van concrete signalen van bedrijven over de (beleefde) werking van de wet in de grensregio.

Ministerie van EZK

Overkoepelend:

Met het meldpunt Regelgeving bij het Ondernemersplein is overleg gaande hoe zij zich actiever kunnen openstellen voor meldingen en signalen van bedrijven over bijzondere regeldruk bij ondernemen in de grensregio's. Gegevens over het aantal meldingen en signalen ontbreken.

Het programma 'Ruimte in Regels' heeft een website-loket dat pragmatisch werkt en reageert op inbreng van ondernemers e.a., die rechtstreeks of naar aanleiding van netwerkbijeenkomsten belemmeringen in wet – en regelgeving aandragen, vooral bij innovatieve investeringen. Deze aanpak is naar opgave van ministerie van EZK succesvol. Een tweetal voorbeelden van oplossingen zijn:

- De Green Deal North Sea Resources Roundabout (NSRR) heeft succesvolle stappen gezet in het harmoniseren van regels voor het internationale transport van afvalstromen. Inmiddels zijn bij drie afvalstromen (metalen, kunststoffen en biomassa) resultaten geboekt en merken bedrijven het verschil.
- De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) introduceert een nieuwe werkwijze om de doorlooptijd voor het aanvragen van vergunningen in het kader van de Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (Evoa) terug te dringen. Dat gebeurt onder andere door zogeheten repeterende kennisgevingen te introduceren voor kleinere wijzigingen ten opzichte van een eerdere aanvraag. Met deze nieuwe werkwijze wordt de doorlooptijd van vier maanden verkort tot hooguit enkele weken

Er wordt nog een extra slag gemaakt in de kanalisering van de signalen over belemmerende regels in het grensoverschrijdend werken. Inzake Ruimte in Regels is er een relatie met actie 37 over de grensoverschrijdende handel in afvalstoffen/grondstoffen. De ministeries van EZK en I&W zullen Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen uitnodigen om elkaars standpunten over het voetlicht te brengen.

39b Administratieve lasten als gevolg van verschillen in wet- en regelgeving aan weerszijden van de grens verminderen: Er worden concrete voorstellen ontwikkeld om te experimenteren.

Provincies

Nedersaksen:

De gemeente Coevorden ziet het grensoverschrijdende bedrijven- en industriepark GVZ Europark Coevorden-Emlichheim als een uitgelezen plek om deze experimenteerruimte te realiseren. In overleg met de provincie Drenthe en de Samtgemeinde Emlichheim wordt gekeken naar een concrete invulling. Ook zal worden afgestemd met de Landkreis Grafschaft Bentheim. In het najaar wordt een brainstorm over de invulling voorzien. Bezien wordt ook of er mogelijk een pilot kan worden ontwikkeld binnen NOVI (Nationale Omgevingsvisie).

Noordrijn-Westfalen:

Ten aanzien van Noordrijn-Westfalen zijn er vanwege tijdgebrek en het ontbreken van een actuele casus nog geen voorstellen ontwikkeld. ITEM zoekt continue naar oplossingen voor grensbelemmeringen die mensen of bedrijven ervaren

Vlaanderen:

Vanuit Limburg is er nog geen voorstel ontwikkeld. In de Euregio Scheldemond worden er wel concrete voorstellen ontwikkeld om te experimenteren. Euregio Scheldemond is bereid te helpen bij het inventariseren waar de administratieve lasten worden ervaren.

- 40** Het uitvoeren van een proef waarbij het voor bedrijven uit buurlanden eenvoudiger wordt gemaakt om deel te nemen aan overheids-aanbestedingen in de grensregio.

Gemeente Enschede

Nedersaksen/Noordrijn-Westfalen:

Op verzoek van de Twentse steden, Stadt Münster, Stadt Osnabrück en EUREGIO is een analyse uitgevoerd naar factoren die voor bedrijven belemmerend werken om zich in te schrijven voor overheidsopdrachten aan de andere kant van de grens. Op basis van deze analyse zijn twee voorlichtingsprogramma's samengesteld: voor inkopers uit de steden en voor geïnteresseerde mkb-bedrijven in de grensregio. MKB-Nederland heeft een kleinschalig onderzoek gedaan onder haar leden naar de huidige omvang van Duitse inschrijvingen en tevens de vraag gesteld waar men kansen ziet. Uit het onderzoek kwam naar voren dat in alle sectoren de mkb-bedrijven overvol zitten met opdrachten uit Nederland. In de huidige situatie heeft men geen tijd (en wordt geen urgentie gevoeld) om zich te oriënteren op de Duitse markt. In overleg met MKB-Nederland is besloten om een tussenstap te bewandelen met intermediaire mkb-organisaties langs de grens met het doel om een 'aanvalsplan' gereed te hebben als de conjunctuur verandert. Op dat moment komen de eerdere ideeën m.b.t. een workshop 'over de grens aanbesteden' voor het regionale mkb weer in beeld. Het doel is om met deze acties resultaten op te halen, die de aanzet kunnen zijn voor het opzetten van een grotere, bredere aanpak.

Vlaanderen: Niet van toepassing

BIJLAGE

Lijst van gesprekspartners

Bijlage 1. Lijst van gesprekspartners

INSTANTIE
Actieteam GEA
Eems Dollard Regio
Euregio Rijn-Maas-Noord
Euregio Rijn-Waal
Euregio Scheldemond
Gemeente Enschede
Ler(n)ende Euregio
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Nuffic
Provincie Groningen
Provincie Drenthe
Provincie Overijssel
Provincie Gelderland
Provincie Limburg
Provincie Noord-Brabant
Provincie Zeeland
SBB
Secretariaat-Generaal Benelux
SVB
UWV
VNG
VNO-NCW en MBK-Nederland

